

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет Менеджменту і маркетингу
Кафедра економіки**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Ігор ВІНІЧЕНКО**
« ____ » _____ **2024 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОМИСЛОВОГО
ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО
ВИКОРИСТАННЯ»**

Освітньо-професійна програма «Економіка»
Спеціальність 051 «Економіка»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Ірина ХАЦЕВСЬКА

**Науковий керівник,
к.е.н., доцент**

Ольга МАСЛЯЄВА

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: менеджменту і маркетингу

Кафедра: економіки

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма: «Економіка»

Освітній ступінь: «Магістр»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,

д.е.н., проф.

_____ І.І. Вініченко
« _____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

студенту ХАЦЕВСЬКА ІРИНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА

1. Тема роботи: «Ресурсний потенціал агропромислового підприємства та напрямки підвищення його використання»

керівник роботи: Масляєва Ольга Олександрівна, к.е.н., доцентка
затверджені наказом ДДАЕУ від «04» жовтня 2024 р. № 3294.

2. Строк подання студентом роботи: 13 грудня 2024 року.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правові акти, річна фінансова звітність та інша документація ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2022-2023 рр., періодична та наукова література.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити). Вступ. 1. Теоретичні засади ресурсного потенціалу підприємства. 2. Діагностика стану ефективності використання ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» 3. Напрямки підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН». Висновки та пропозиції.

Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). 1. Динаміка показників діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки, тис. грн.; 2. Діагностика показників фінансової стійкості та ділової активності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках; 3. Динаміка складових ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках, тис. грн.; 4. Залежність між показниками чистого доходу від реалізації та собівартістю реалізації у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2023 році; 5. Економетрична залежність і наслідки кореляційних зав'язків між чистим прибутком та факторними змінними ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»; 6. Оптимізаційний розподіл складу ресурсів на виробництво продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»; 7. Прогнозований

розмір прибутку за результати оптимізації ресурсів на виробництво борошна ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 15.12.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні засади визначення ресурсного потенціалу підприємства	грудень 2023-лютий 2024	виконано
2.	Діагностика стану ефективності використання ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»	березень-липень 2024	виконано
3.	Напрямки підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»	липень-листопад 2024	виконано
4.	Висновки та пропозиції	листопад 2024	виконано
5.	Оформлення кваліфікаційної роботи	листопад-грудень 2024	виконано

Здобувачка

_____ (підпис)

Ірина ХАЦЕВСЬКА

Науковий керівник

_____ (підпис)

Ольга МАСЛЯЄВА

РЕФЕРАТ

Тема: «Ресурсний потенціал агропромислового підприємства та напрямки підвищення його використання»

Кваліфікаційна робота магістра: 81 с., 16 рис., 16 табл., 38 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є ресурсний потенціал агропромислового підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні аспекти ефективності використання ресурсного потенціалу у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН».

Метою дослідження є обґрунтування складу ресурсного потенціалу агропромислового підприємства та розробка шляхів його оптимізації і ефективності використання в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення поставлено мети необхідним є виконання наступних завдань:

1. Вивчити теоретичні основи поняття «ресурсний потенціал» агропромислового підприємства.

2. Проаналізувати структуру та склад ресурсного потенціалу агропромислового підприємства.

3. Оцінити рівень та ефективність використання ресурсного потенціалу на основі аналізу фінансових і виробничих показників.

4. Визначити основні фактори, що впливають на ефективність використання ресурсів.

5. Запропонувати практичні заходи щодо підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу агропромислового підприємства.

Методи дослідження. При дослідженні теоретичних і практичних аспектів формування і використання ресурсного потенціалу підприємства та розробці рекомендацій щодо ефективності використання та оптимізації ресурсного потенціалу використовувалися наступні методи: аналіз та синтез для дослідження теоретичних аспектів та узагальнення інформації про ресурсний потенціал; статистичний аналіз для обробки даних про ефективність використання ресурсів, розрахунку коефіцієнтів і динаміки показників; порівняльний аналіз для порівняння ефективності використання ресурсів в різні періоди або з аналогічними підприємствами; графічний метод для наочного представлення результатів аналізу, динаміки та структури ресурсного потенціалу; економіко-математичне моделювання для оцінки впливу факторів на ресурсний потенціал та прогнозування його використання.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у подальшому розвитку напрямів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, зокрема:

дістали подальшого розвитку:

– узагальнено зміст поняття *«ресурсний потенціал»* зміст якого включає не лише кількість доступних ресурсів, але й якість їх використання, адаптацію до змін ринку, а також здатність до оптимального їх розподілу та управління в залежності від умов зовнішнього і внутрішнього середовища;

– запропоновано програму заходів щодо зниження ресурсоемності у діяльності досліджуваного підприємства, зокрема через підвищення продуктивності праці через скорочення часу на ремонт основних засобів або оптимізацію видів ремонту, оптимізацію витрат шляхом скорочення витрат на утримання складського приміщення для безтарного зберігання борошна, оптимізацію шляхів складування фасованої та упакованої готової продукції (борошна), збільшення обсягів виробництва борошна вищого гатунку фасуванням 1,8 кг, реалізацію основних засобів, які списані або не працюють, зменшення розміру адміністративних витрат.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні запропонованих заходів у діяльність ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», що дозволить підвищити результати діяльності підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ПОТЕНЦІАЛ, РЕСУРСИ, СКЛАДОВІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ, ОЦІНКА, ЕФЕКТИВНІСТЬ, РЕСУРСОВІДДАЧА, АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС

KEYWORDS

POTENTIAL, RESOURCES, COMPONENTS OF RESOURCE POTENTIAL, ASSESSMENT, EFFICIENCY, RESOURCE EFFICIENCY, AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Поняття «ресурсний потенціал» як економічна категорія.....	10
1.2. Складові потенціалу та фактори впливу на ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства.....	14
1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності наявного ресурсного потенціалу агропромислового підприємства.....	20
Висновки до першого розділу	28
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН».....	29
2.1. Аналітична оцінка діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН».....	29
2.2. Економічна діагностика стану ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»	37
2.3. Аналіз ефективності формуванні і використання ресурсного потенціалу у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»	47
Висновки до другого розділу	57
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»	59
3.1. Стратегічні напрями забезпечення ресурсним потенціалом ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»	59
3.2. Шляхи оптимізації рівня ресурсного потенціалу у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»	62
3.3. Обґрунтування пропозицій щодо удосконалення управління ресурсним потенціалом агропромислового підприємства	68
Висновки до третього розділу	71
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність проблеми. Сьогодні аграрний сектор в Україні стикається з викликами, серед яких обмеженість ресурсів, зміни клімату, інноваційні трансформації та необхідність збереження екологічної стійкості. Необхідність підвищення ефективності використання наявних ресурсів і пошуку нових підходів до управління ними зумовлюється рядом чинників, як внутрішніх так і зовнішніх. Потенціал підприємства охоплює сукупність ресурсів, можливостей та здібностей, які дозволяють йому ефективно функціонувати на ринку, адаптуватися до змін та реалізовувати стратегії зростання. Для агропромислових підприємств ресурсний потенціал є ключовим чинником конкурентоспроможності, оскільки від оптимального використання трудових, матеріальних, фінансових та природних ресурсів залежить рівень продуктивності, собівартість продукції та прибутковість підприємства. Тому дослідження у напрямку шляхів підвищення рівня ефективності як формування, так і використання ресурсного потенціалу підприємств є важливим завданням для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки в цілому.

Питання економічної сутності ресурсного потенціалу та напрямкам оцінки і ефективності використання ресурсного потенціалу присвячені праці Богацька Н., Дашковська І., Денисюк О., Іваннікова Н., Кузьменко О., Сіваєв Б., Хачатрян В., Шаманська О.

Метою дослідження є обґрунтування складу ресурсного потенціалу агропромислового підприємства та розробка шляхів його оптимізації і ефективності використання в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення поставленої мети необхідним є виконання наступних **завдань**:

1. Вивчити теоретичні основи поняття «ресурсний потенціал» агропромислового підприємства.

2. Проаналізувати структуру та склад ресурсного потенціалу агропромислового підприємства.

3. Оцінити рівень та ефективність використання ресурсного потенціалу на основі аналізу фінансових і виробничих показників.

4. Визначити основні фактори, що впливають на ефективність використання ресурсів.

5. Запропонувати практичні заходи щодо підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу агропромислового підприємства.

Об'єктом дослідження є ресурсний потенціал агропромислового підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні аспекти ефективності використання ресурсного потенціалу у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН».

Інформаційними джерелами при дослідженні є фінансова та статистична звітність підприємства (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів); наукова література та статті, які висвітлюють питання управління ресурсним потенціалом агропромислових підприємств; . Нормативно-правова база, що регулює використання ресурсів в аграрній сфері (закони, постанови, накази, інструкції), Інтернет-ресурси.

При дослідженні теоретичних і практичних аспектів формування і використання ресурсного потенціалу підприємства та розробці рекомендацій щодо ефективності використання та оптимізації ресурсного потенціалу використовувалися наступні методи: аналіз та синтез для дослідження теоретичних аспектів та узагальнення інформації про ресурсний потенціал; статистичний аналіз для обробки даних про ефективність використання ресурсів, розрахунку коефіцієнтів і динаміки показників; порівняльний аналіз для порівняння ефективності використання ресурсів в різні періоди або з аналогічними підприємствами; графічний метод для наочного представлення результатів аналізу, динаміки та структури ресурсного потенціалу;

економіко-математичне моделювання для оцінки впливу факторів на ресурсний потенціал та прогнозування його використання.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у подальшому розвитку напрямів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, зокрема:

дістали подальшого розвитку:

– узагальнено зміст поняття «*ресурсний потенціал*» зміст якого включає не лише кількість доступних ресурсів, але й якість їх використання, адаптацію до змін ринку, а також здатність до оптимального їх розподілу та управління в залежності від умов зовнішнього і внутрішнього середовища;

– запропоновано програму заходів щодо зниження ресурсоемності у діяльності досліджуваного підприємства, зокрема через підвищення продуктивності праці через скорочення часу на ремонт основних засобів або оптимізацію видів ремонту, оптимізацію витрат шляхом скорочення витрат на утримання складського приміщення для безтарного зберігання борошна, оптимізацію шляхів складування фасованої та упакованої готової продукції (борошна), збільшення обсягів виробництва борошна вищого гатунку фасуванням 1,8 кг, реалізацію основних засобів, які списані або не працюють, зменшення розміру адміністративних витрат.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні запропонованих заходів у діяльність ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», що дозволить підвищити результати діяльності підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень проведені у кваліфікаційній роботі опубліковано у фаховому журналі та обговорювалися на науково-практичних конференціях, зокрема:

– Масляєва О.О., Хацевська І.В., Федоров Я.К. Організаційно-економічні тенденції розвитку зернопереробних підприємств в сучасних умовах. Агросвіт. 2024. № 13. С. 91-97;

– Хацевська І., Масляєва О. Особливості діяльності зернопереробної галузі України „Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-

інноваційного розвитку аграрних підприємств: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції науковців та здобувачів вищої освіти 29-30 квітня 2024 р.: Дніпро : ДДАЕУ, 2024- С.160-163;

– Хацевська І. Стабільність виробництва хлібобулочних виробів під час війни: виклики продовольчої безпеки «Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі»: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 03-04 жовтня 2024 р.: Дніпро: ДДАЕУ, 2024- С.61-62.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Кваліфікаційна робота складається з реферату, вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків та пропозицій, переліку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дипломної роботи становить 81 сторінка. Перелік використаних джерел становить 38 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття «ресурсний потенціал» як економічна категорія

Потенціал підприємства є складною економічною категорією, яку неможливо вивчати без аналізу його складових – елементів, а також характеру зв'язків між ними. Під потенціалом підприємства розуміють сукупність його ресурсів, можливостей і компетенцій, які забезпечують досягнення стратегічних цілей та забезпечують розвиток і конкурентоспроможність. Важливими елементами потенціалу є матеріальні, фінансові, трудові, інноваційні та інформаційні ресурси. Кожен з цих компонентів має свої специфічні характеристики і впливає на загальну результативність діяльності підприємства [26].

Характер зв'язків між елементами визначає, наскільки ефективно підприємство здатне використовувати свій потенціал. Наприклад, взаємодія між трудовими ресурсами та інноваційним потенціалом може сприяти підвищенню продуктивності та покращенню якості продукції. Ефективне поєднання матеріальних та фінансових ресурсів дозволяє оптимізувати витрати та максимізувати прибуток. Тому аналіз не тільки окремих елементів потенціалу, але й їх взаємодії є критично важливим для всебічного розуміння потенціалу підприємства та його розвитку [35].

Поняття «потенціал» є міждисциплінарним, що формувалася під впливом різних галузей знань, таких як гуманітарні, точні, природничі, технічні та суспільні науки. Завдяки такій багатогранній природі, це поняття охоплює різні аспекти ресурсів, їх можливостей, що можуть бути використані для досягнення певних цілей у різних сферах діяльності. У контексті соціально-економічного потенціалу регіону, особливо важливо

використовувати системний, комплексний та компаративний підходи для побудови теоретичної бази дослідження [13].

Автор [3] вважає, що «в межах реального підприємства потенціал не є статичною величиною, він постійно змінюється і розвивається. А процес проходить три ключові стадії: зміна кількісного та якісного стану складових елементів, формування та реалізація потенціалу».

Група авторів [18], [6], [21] потенціал підприємства визначають як сукупність ресурсів, які можуть бути використані для досягнення стратегічних цілей, включаючи матеріальні, фінансові та людські ресурси.

Поняття «потенціал» може розглядатися із позиції різних підходів, при цьому конкретизуючи його зміст.

Перший підхід – ресурсний, згідно з яким потенціал розглядається як сукупність наявних матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних та інших ресурсів, доступних підприємству. Основна увага зосереджується на кількості та якості ресурсів, які організація може використовувати для досягнення своїх стратегічних цілей [1].

Другий підхід – функціональний, орієнтований на здатність підприємства ефективно використовувати наявні ресурси для забезпечення виробничих і комерційних процесів. У цьому контексті потенціал розглядається як здатність підприємства досягати максимальних результатів, спираючись на ефективну організацію та управління ресурсами [10].

Третій підхід – системний, підкреслює взаємозв'язок і взаємодію різних елементів потенціалу підприємства. Представлений підхід акцентує увагу на комплексному використанні всіх видів ресурсів та їхньої синергії, що дозволяє створювати конкурентні переваги.

Четвертий підхід – динамічний, передбачає розгляд потенціалу не як сталої величини, а як показника, що постійно змінюється під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. Потенціал підприємства розглядається як процес розвитку, що включає постійне удосконалення ресурсів, технологій та управлінських рішень.

У контексті функціонування соціально-економічних систем, до яких належить будь-яке підприємство, його потенціал являє собою сукупність ресурсів, що визначають здатність досягати поставлених цілей. Потенціал формується з різних видів ресурсів: матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних і технологічних. Кожен з цих компонентів взаємодіє з іншими, створюючи інтегровану систему, яка визначає можливості підприємства розвиватися та адаптуватися до зовнішніх умов. Потенціал підприємства виступає фундаментом для реалізації стратегічних планів, підтримки стійкості та конкурентоспроможності на ринку [32].

У свою чергу поняття «ресурсний потенціал» досить часто автори прирівнюють до поняття ресурси підприємства. Хоча саме поняття ресурсного потенціалу можна вважати більш ширшим, ніж самі ресурси.

Ресурсний потенціал підприємства охоплює всі види ресурсів (матеріальних, трудових, інформаційних), які знаходяться в розпорядженні підприємства і можуть бути використані для виробництва [11], [38].

Узагальнення поняття «ресурсний потенціал» у науковій літературі представлено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «ресурсний потенціал» у науковій літературі

Автор	Сутність поняття «ресурсний потенціал»	Джерело
Ашимбаєва Т.	це матеріальні, трудові, нематеріальні і фінансові ресурси та можливості працівників підприємства ефективно використовувати дані ресурси для реалізації місії та досягнення як поточних, так і стратегічних цілей.	[16]
Сердак С.	це поєднання ресурсів підприємства (нематеріальних, матеріальних, трудових і фінансових), яке направлене на виконання цілей, як поточних, так і стратегічних цілей.	[28]
Стексов С.	сукупність наявних ресурсів суб'єкта господарювання, яка відображає його здатність здійснювати цілеспрямовану діяльність враховуючи вплив постійно змінних факторів, як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.	[30]
Гладій М.	інтегральна продуктивність засобів виробництва та трудових ресурсів, яка відображається у вигляді показників обсягу валової і товарної продукції на одиницю земельної площі	[9]

Славов В.	сукупність ресурсів підприємства, які дозволяють досягти максимального економічного результату в конкретний період часу.	[29]
-----------	--	------

У контексті визначення поняття «ресурсний потенціал» важливо звернути увагу на поняття «ресурси», які становлять основу цього потенціалу. Ресурси - це сукупність матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних та інших активів, що використовуються підприємством для досягнення своїх цілей. Вони забезпечують виробничу та господарську діяльність підприємства, створюючи передумови для його сталого розвитку.

Ресурси можуть бути як фізичними, тобто реальними активами (сировина, обладнання, приміщення), так і нематеріальними (інтелектуальна власність, репутація, управлінські навички). Кожен з цих видів ресурсів має свою цінність і впливає на ефективність функціонування підприємства. Тому при визначенні «ресурсного потенціалу» важливо розуміти, що мова йде не просто про наявні активи, а про здатність підприємства їх ефективно використовувати для досягнення максимального результату.

Серед науковців існують різні погляди на співвідношення понять «виробничий потенціал» та «ресурсний потенціал». Деякі автори [17], [14] ототожнюють ці поняття, стверджуючи, що обидва терміни відображають загальні можливості підприємства, які базуються на наявних ресурсах, таких як матеріальні, трудові, фінансові та інтелектуальні. Вони вважають, що ресурсний потенціал охоплює всі види ресурсів, які використовуються у виробничому процесі, і тому є складовою частиною виробничого потенціалу.

З іншого боку, існує думка, що ці поняття не є тотожними. Виробничий потенціал трактується більш вузько, як здатність підприємства виробляти певну кількість продукції за наявними технологіями, використовуючи доступні ресурси. Він охоплює технічні, технологічні та організаційні аспекти, які впливають на ефективність виробничих процесів.

Ресурсний потенціал, у свою чергу, має ширше значення і включає не тільки матеріальні ресурси, але й управлінські, інформаційні, природні та

інші ресурси, необхідні для забезпечення загальної діяльності підприємства та відображає загальний запас можливостей підприємства, з якого виробничий потенціал є лише однією зі складових.

Також, ресурсний потенціал, вважає автор [10], що це не просто сукупність наявних ресурсів, таких як матеріальні, фінансові чи трудові, але й можливості для їх раціонального використання з метою досягнення стратегічних цілей підприємства. Він відображає здатність підприємства до цілеспрямованого розвитку, інновацій та адаптації до змінних умов ринку. Ресурсний потенціал включає не лише фактичні активи, а й приховані резерви, які можуть бути реалізовані за умов ефективного управління та прийняття обґрунтованих рішень.

Отже, можемо запропонувати наступне визначення поняття «ресурсний потенціал», зміст якого включає не лише кількість доступних ресурсів, але й якість їх використання, адаптацію до змін ринку, а також здатність до оптимального їх розподілу та управління в залежності від умов зовнішнього і внутрішнього середовища.

1.2. Складові потенціалу та фактори впливу на ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства

Ресурсний потенціал підприємства охоплює такі важливі складові, як земельні, матеріальні, фінансові та людські ресурси, а рівень ефективності його використання дозволяє не лише підтримувати високу продуктивність виробництва, але й гарантувати високу якість сільськогосподарської продукції. Їх оптимальне використання сприяє підвищенню врожайності, зниженню собівартості продукції та покращенню фінансових показників.

Результативність діяльності аграрного підприємства значною мірою залежить від здатності ефективно розподіляти та використовувати наявні ресурси. Інноваційні підходи в управлінні, модернізація техніки,

впровадження сучасних агротехнологій дозволяють збільшити ефективність використання ресурсів та мінімізувати втрати.

У наукових джерелах виокремлює наступні складові ресурсного потенціалу агропромислового підприємства враховуючи сильні та слабкі позиції окремих складових (рис. 1.1).

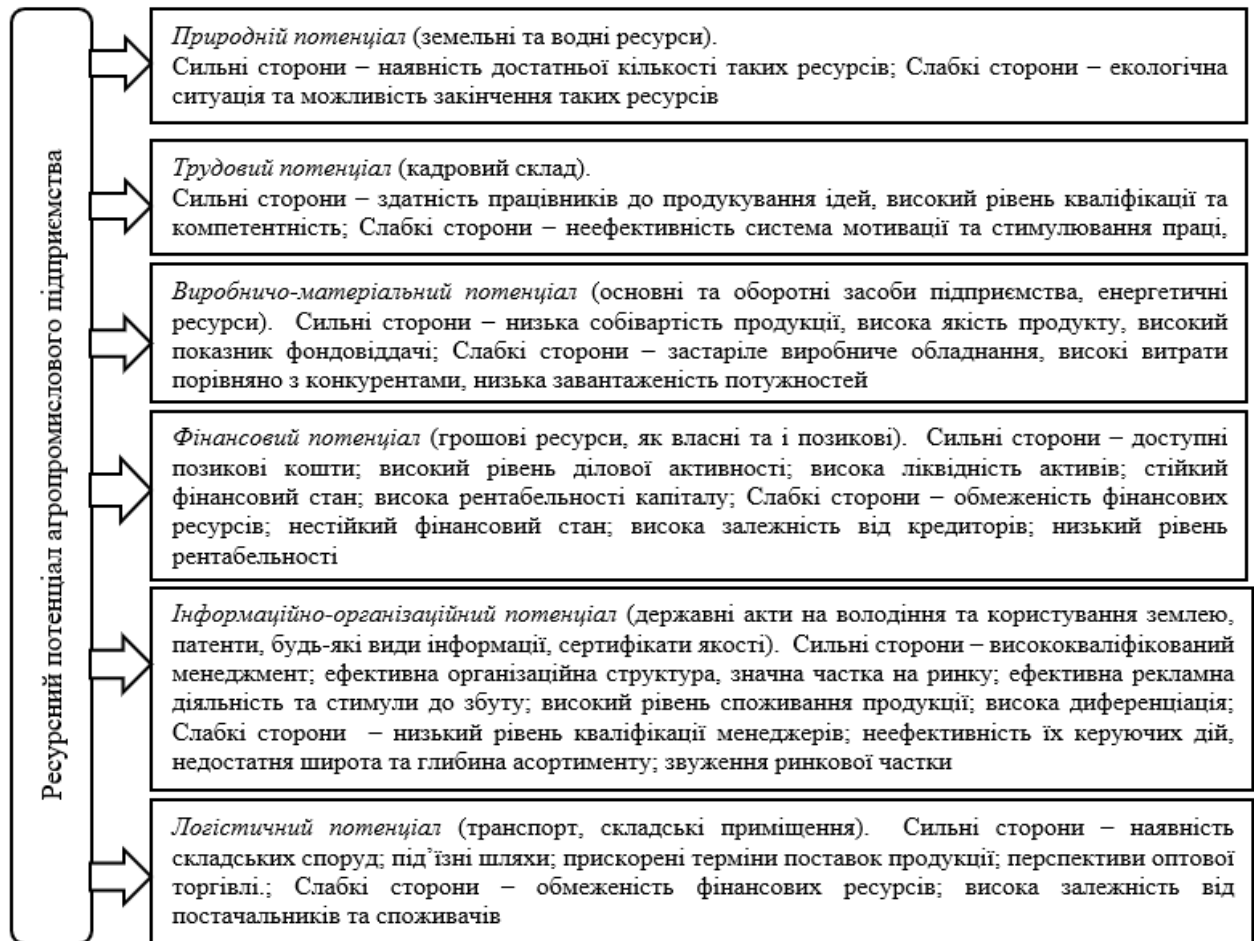

Рис. 1.1 Складові потенціалу агропромислового підприємства з урахування позицій щодо функціонування

Джерело: [33] [38]

Потенціал агропромислового підприємства складається наступних ключових елементів, які взаємодіють між собою і формують можливості для його розвитку та ефективного функціонування. Кожна складова відіграє важливу роль у досягненні стратегічних цілей і підвищенні конкурентоспроможності:

1. Трудовий потенціал - сукупність кваліфікаційних, професійних і особистісних якостей працівників, що визначають їхню здатність виконувати поставлені завдання (мотивація, здатність до навчання та адаптація до змін).

2. Виробничий потенціал - всі виробничі ресурси підприємства: машини, обладнання, технології, виробничі площі та інфраструктуру. Виробничий потенціал визначає здатність підприємства виробляти продукцію або надавати послуги на певному рівні якості й в обсягах, необхідних для ринку [23].

3. Фінансовий потенціали - відображає можливості підприємства, його спроможність залучати, розподіляти й ефективно використовувати фінансові ресурси для забезпечення поточної діяльності та інвестицій в розвиток. Фінансова стійкість, доступ до кредитних ресурсів і можливість залучення інвестицій є основними аспектами цієї складової.

4. Інноваційний потенціал - це здатність підприємства впроваджувати нові технології, розробляти й освоювати інноваційні рішення, що підвищують продуктивність праці, якість продукції та конкурентоспроможність. Інноваційний потенціал також включає здатність до генерації нових ідей і адаптації до ринкових змін.

5. Організаційний потенціал - визначається ефективністю управлінських рішень, організаційною структурою та рівнем координації між різними підрозділами. Висока організаційна здатність дозволяє швидко реагувати на зміни ринку, покращувати внутрішні процеси та ефективно управляти ресурсами.

6. Маркетинговий потенціал - охоплює можливості підприємства у сфері просування продукції, аналізу ринку, роботи з клієнтами і управління брендом, визначає здатність завойовувати нові ринки, підтримувати попит на свою продукцію і забезпечувати конкурентні переваги [23].

До цієї системи входять природні, матеріально-технічні, фінансові, трудові та інформаційні ресурси. Кожен з них виконує свою специфічну роль

у забезпеченні стабільного функціонування підприємства, але їх взаємодія створює синергійний ефект, що підвищує загальну продуктивність.

Основною особливістю ресурсного потенціалу аграрного підприємства є необхідність збалансованого і раціонального використання кожної складової з урахуванням сезонності, впливу кліматичних умов і економічної ситуації на ринку. Наприклад, природні ресурси, такі як ґрунт та вода, потребують постійного моніторингу та дбайливого ставлення для підтримки їхньої родючості та збереження на тривалий період. Трудові ресурси залежать від рівня кваліфікації працівників та ефективності їхньої мотивації [12].

Процес розвитку ресурсного потенціалу підприємства вимагає постійного моніторингу та діагностики інформації про вплив різноманітних чинників зовнішнього середовища. Важливим є для своєчасного реагування на зміни та адаптації стратегії управління ресурсами з метою досягнення максимальних результатів.

До основних чинників, які можуть вплинути на загальний розвиток ресурсного потенціалу, належать:

1. Економічні чинники - рівень інфляції, зміни валютних курсів, коливання цін на ресурси та продукцію, а також загальний стан економіки. Вони впливають на можливості підприємства інвестувати у модернізацію, купівлю нових ресурсів або залучення робочої сили.

2. Соціальні чинники - демографічна ситуація, рівень кваліфікації трудових ресурсів, доступність освітніх програм і загальні тенденції ринку праці. Від соціальних умов залежить рівень забезпеченості підприємства кадрами та їхня продуктивність.

3. Політико-правові чинники - зміни законодавства, податкова політика, державні програми підтримки аграрного сектору, міжнародні торговельні угоди, що чинники визначають правове середовище, в якому підприємство веде свою діяльність, та регулюють доступ до ринків і ресурсів.

4. Науково-технічні чинники - розвиток нових технологій, інноваційні рішення в аграрній сфері, впровадження автоматизації та цифровізації процесів. Вони формують можливості для підвищення ефективності використання ресурсів і зниження витрат [31].

На ефективність використання ресурсного потенціалу агропромислового підприємства впливає фактори, такі як: фактори формування ресурсного потенціалу та фактори ефективного використання ресурсного потенціалу (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Чинники впливу на формування та використання ресурсного потенціалу агропромислового підприємства

Джерело: [36]

Кожна з цих груп чинників відіграє важливу роль у забезпеченні результативності та стійкості підприємства.

До чинників формування ресурсного потенціалу відносять: природні ресурси (земля, вода, кліматичні умови, які визначають продуктивність аграрного виробництва); матеріально-технічна база (рівень розвитку інфраструктури, обладнання, технічні засоби та технології, які використовуються в процесі виробництва); фінансові ресурси (доступність капіталу, кредитів, інвестицій для забезпечення виробничих процесів і модернізації підприємства); людські ресурси (рівень кваліфікації персоналу, управлінські навички та можливості підприємства залучати висококваліфікованих фахівців).

У свою чергу, чинники ефективного використання ресурсного потенціалу включають: організацію виробничих процесів (належне планування та координація використання ресурсів, що дозволяє мінімізувати витрати та збільшити віддачу від кожної одиниці ресурсу); технологічний рівень виробництва (впровадження інноваційних методів та сучасних технологій у виробництво сприяє підвищенню продуктивності та зниженню трудомісткості); ефективність управління (здатність керівництва приймати оптимальні рішення щодо використання ресурсів, впроваджувати раціоналізаційні пропозиції та використовувати системний підхід до управління); використання ринкових можливостей (здатність підприємства адаптуватися до ринкових умов, знаходити нові ринки збуту та підвищувати конкурентоспроможність своєї продукції) [34].

При формуванні та реалізації ресурсного потенціалу аграрного підприємства особливу увагу слід приділяти чинникам розміщення. Ці чинники суттєво впливають на результативність сільськогосподарського виробництва, оскільки вони визначають доступність ресурсів, ефективність використання земельних угідь та можливості для збуту продукції.

Досягнення ефективних цілей розвитку підприємств агробізнесу можливе тоді, коли ресурсний потенціал є певною сукупністю різних видів ресурсів і одночасно системою взаємопов'язаних оптимальних кількісних та якісних пропорцій. Тоді як вже ефективне використання ресурсного

потенціалу можливе лише коли кожен елемент даної системи - фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні ресурси - гармонійно поєднані й працюють на досягнення спільної мети, що вимагає ретельного планування, обґрунтованого розподілу та гнучкої адаптації до змін зовнішнього середовища, щоб забезпечити сталий розвиток і конкурентоспроможність аграрного підприємства [20].

Отже, врахування чинників розміщення при формуванні ресурсного потенціалу аграрного підприємства є критично важливим для досягнення високих результатів у сільськогосподарському виробництві. Збалансований підхід до аналізу географічних, інфраструктурних, соціально-економічних і екологічних аспектів дозволить аграрним підприємствам максимально ефективно використовувати свої ресурси та забезпечити стійкий розвиток у конкурентному середовищі.

1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності наявного ресурсного потенціалу агропромислового підприємства

Оцінка та використання потенціалу підприємства дозволяють не тільки оптимізувати виробничі процеси, але й сприяють підвищенню рентабельності, зміцненню позицій на ринку та досягненню довгострокових цілей. Крім того, це дозволяє підприємству не лише успішно вирішувати поточні задачі, але й створювати основу для подальшого зростання потенціал підприємства, як критично важливого чиннику у забезпеченні сталого успіху самого підприємства.

Системний підхід дозволяє розглядати регіональний потенціал як складну, взаємопов'язану систему, де окремі елементи взаємодіють і впливають один на одного. Комплексний підхід забезпечує врахування всіх ключових факторів, таких як економічні, соціальні, екологічні та інституційні ресурси, що формують потенціал регіону. Компаративний підхід, у свою

чергу, дає можливість порівнювати потенціал різних регіонів і визначати шляхи покращення та підвищення ефективності використання ресурсів [13].

Сукупний ефект від раціонального використання ресурсного потенціалу агроформувань є важливою передумовою розвитку агропромислового виробництва, оскільки саме від ефективної організації та оптимізації ресурсів залежить конкурентоспроможність підприємств на ринку. Раціональне використання ресурсів дозволяє підвищити продуктивність, знизити виробничі витрати та покращити якість сільськогосподарської продукції [28].

У свою чергу складовими ефективного використання ресурсів агропромислового підприємства є: підвищення врожайності та продуктивності праці; зниження виробничих витрат; підвищення якості продукції; покращення екологічної складової якості продукції.

Одним із найскладніших завдань в оцінці ефективності використання ресурсного потенціалу є правильний вибір групи показників, які найкраще відображають стан та результативність використання ресурсів. Вибір показників має бути комплексним і враховувати специфіку діяльності підприємства, особливості галузі та стратегічні цілі. Важливо, щоб обрані показники не тільки характеризували ефективність використання окремих видів ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових), але й давали змогу оцінити їх взаємодію та вплив на загальні результати підприємства.

Методи оцінки ресурсного потенціалу аграрних підприємств можна поділити на кілька груп, кожна з яких акцентує увагу на різних аспектах потенціалу та його впливі на діяльність підприємства (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Група методів оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу агропромислового підприємства

Джерело: [4]

Нижче представлена характеристика частини методів, які можуть використовуватися у практиці діяльності агропромислового підприємства:

1. Економіко-статистичні методи передбачають аналіз показників ефективності використання ресурсів (земельних, трудових, матеріально-технічних). До цих методів належать аналіз виробничих витрат, показників урожайності, продуктивності праці, рентабельності використання основних засобів.

2. Методи економічного аналізу дозволяють оцінити фінансові результати, отримані завдяки використанню ресурсів, та визначити рентабельність аграрного підприємства.

3. SWOT-аналіз, що дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони ресурсного потенціалу, а також виявити можливості і загрози зовнішнього середовища, які можуть вплинути на його ефективне використання.

4. Методи експертних оцінок включають залучення фахівців для оцінки стану ресурсів, їхньої якості та ступеня придатності для виробничого процесу.

5. Факторний аналіз, що допомагає виявити вплив окремих технологічних факторів на ефективність використання ресурсів підприємства.

6. Методи географічного аналізу використовуються для оцінки природно-кліматичних умов і географічного розташування підприємства, що впливають на продуктивність та ефективність використання земельних і водних ресурсів.

7. Моделювання дає можливість розробити сценарії розвитку підприємства з урахуванням різних варіантів використання ресурсного потенціалу.

Автор [12], вважає що ключовими показниками оцінки рівня та ефективності ресурсного потенціалу є показники співвідношення темпів росту обсягу продукції та матеріальних витрат, матеріаломісткості, матеріаловіддачі, питомої ваги матеріальних ресурсів у собівартості продукції, оборотності матеріальних запасів. Також дана група показників може характеризувати як співвідношення матеріальних витрат з такими економічними показниками як чистий дохід, собівартість, обсяг виготовленої продукції.

У свою чергу [37], вважає, що ефективність використання фінансових ресурсів підприємства базується на детальному аналізі його фінансового стану, що дозволяє визначити стійкість і прибутковість діяльності. Ця оцінка проводиться за допомогою кількох груп показників. Показники фінансової стійкості відображають здатність підприємства зберігати стабільність у фінансуванні своєї діяльності. Показники ліквідності оцінюють можливість своєчасно виконувати зобов'язання. Характеристики грошових потоків демонструють управління фінансами. Показники ділової активності показують ефективність використання ресурсів, а рентабельність – загальний рівень прибутковості.

На рис. 1.4 узагальнено показники оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу враховуючи його поділ на види.

Рис. 1.4. Система показників оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства

Джерело: [1], [2], [17], [23]

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства розробляється система показників, яка дозволяє комплексно аналізувати рівень раціонального використання наявних ресурсів. Аналіз групи показників допомагає підприємству виявляти можливості для оптимізації витрат, зниження втрат матеріалів та підвищення ефективності виробництва.

Отже, система показників оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства, яка включає чотири групи: група показників оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів; група показників оцінки ефективності використання фінансових ресурсів; група показників оцінки ефективності використання трудових ресурсів; група показників оцінки ефективності використання інформаційних ресурсів [28].

Також важливо оцінити і вплив стану та ефективності використання ресурсного потенціалу на результативність діяльності підприємства цілому.

У даному випадку необхідним є використання інтегрального показника ефективності використання ресурсного потенціалу, що надає можливість поєднувати різні елементи оцінки у єдину систему показників.

Інтегральний показник визначається за допомогою спеціальної формули, яка враховує всі ключові ресурси: матеріальні, фінансові, трудові, а також їх взаємодію та результативність використання в рамках досягнення цілей підприємства [7].

$$\Pi_{\text{ЕВРП}} = \sum_{i=1}^n k_i * P_i, \quad (1.1)$$

де $\Pi_{\text{ЕВРП}}$ – інтегральний показник ефективності управління ресурсним потенціалом; k_i – коефіцієнт вагомості щодо показника оцінки ефективності використання ресурсів; P_i – часткове значення ресурсного показника у діяльності підприємства; i – кількість ресурсів, яка задіяна.

Застосування інтегрального підходу надає можливості отримати уявлення про стан ресурсного потенціалу у діяльності підприємства, його характеристику та ефективність використання. Комплексний аналіз надає можливість врахувати взаємозв'язки між різними видами ресурсів матеріальними, фінансовими, трудовими. Він також дозволяє оцінити не лише окремі аспекти функціонування підприємства, а й загальний рівень його продуктивності та стійкості. Інтегральний підхід сприяє точнішому визначенню слабких місць і потенційних шляхів оптимізації ресурсного використання [37].

Для аграрних підприємств важливими показниками оцінки ресурсного потенціалу є ресурсовіддача та ресурсоємність.

Ресурсовіддача відображає ефективність використання ресурсів, демонструючи обсяг продукції, отриманий з одиниці витрачених ресурсів. Висока ресурсовіддача свідчить про оптимальне використання наявних ресурсів і сприяє підвищенню продуктивності підприємства. Показник ресурсовіддачі розраховується за формулою (1.2):

$$\text{Ресурсовіддача} = \frac{\text{Обсяг випущеної продукції (грн)}}{\text{Загальна вартість використаних ресурсів (грн)}} \quad (1.2)$$

Ресурсоємність, навпаки, показує, скільки ресурсів необхідно для виробництва одиниці продукції. Зниження ресурсоємності є важливим завданням для аграрних підприємств, оскільки воно сприяє економії витрат і підвищенню конкурентоспроможності на ринку.

$$\text{Ресурсоємність} = \frac{\text{Загальна вартість використаних ресурсів (грн)}}{\text{Обсяг випущеної продукції (грн)}} \quad (1.3)$$

Степаненко С. пропонує систематизувати залежність рівня ресурсного потенціалу та його взагалі наявності у аграрного підприємства. Систематизація залежності рівня ресурсного потенціалу та його наявності в аграрному підприємстві є ключовим аспектом ефективного управління. Рівень ресурсного потенціалу безпосередньо впливає на результативність виробничих процесів, можливість інвестицій у нові технології та здатність підприємства адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Наявність ресурсів, таких як земельні, фінансові, трудові та технічні, визначає базову основу для функціонування підприємства. Однак сам факт наявності ресурсів не гарантує їх ефективного використання - це залежить від рівня їхньої організації, інтеграції та управлінських рішень. Чим вищий рівень ресурсного потенціалу, тим більші можливості підприємства щодо нарощування виробництва, диверсифікації та забезпечення конкурентних переваг на ринку [31].

Оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу є ключовим елементом управління підприємством, оскільки воно забезпечує основу для прийняття обґрунтованих господарських рішень, що дозволяє не лише контролювати ефективність використання наявних ресурсів, але й виявляти можливості для їх оптимізації. За допомогою такого оцінювання керівництво може своєчасно реагувати на зміни у внутрішньому та

зовнішньому середовищах, підвищуючи загальну продуктивність підприємства, знижуючи витрати та покращуючи фінансові результати [31].

Крім оцінки ефективності використання, розвиток ресурсного потенціалу аграрного підприємства є ключовим фактором для забезпечення його конкурентоспроможності та сталого функціонування, зокрема:

1. Раціональне використання природних ресурсів - оптимізація використання земельних угідь через впровадження сівозмін та агрономічних практик, що підвищують родючість ґрунтів та впровадження технологій крапельного зрошення та системи управління водними ресурсами для зменшення витрат і підвищення ефективності поливу.

2. Впровадження ресурсозберігаючих технологій, що передбачає використання сучасних агротехнологій, які дозволяють зменшити витрати на ресурси (пестициди, добрива) та підвищити продуктивність.

3. Підвищення ефективності трудових ресурсів, як приклад, впровадження системи стимулювання для працівників, що забезпечить їх зацікавленість у досягненні високих результатів.

4. Співпраця з державними структурами та міжнародними організаціями для отримання грантів і субсидій.

5. Сертифікація продукції за міжнародними стандартами органічного виробництва.

Основні напрямки, що забезпечують досягнення сталого розвитку через підвищення рівня ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств:

1. Підвищення рівня ресурсного потенціалу, що передбачає нарощування обсягу доступних ресурсів, таких як фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні. Зокрема, інвестиції в нові технології, модернізація обладнання та поліпшення інфраструктури сприяють збільшенню виробничих потужностей. Важливим аспектом є також залучення кваліфікованих кадрів, що забезпечить підприємству необхідну експертизу для ефективного використання наявних ресурсів.

2. Підвищення ступеня ефективності використання потенційних можливостей, що фокусується на оптимізації управлінських процесів і виробничих технологій. Використання сучасних методів управління, таких як Lean-менеджмент або система управління якістю, дозволяє зменшити витрати, скоротити час виробництва і підвищити якість продукції. Також важливо здійснювати регулярний моніторинг і аналіз показників ефективності, що допоможе виявити слабкі місця та вжити необхідних заходів для їх усунення [31], [4].

Отже, у сучасних умовах ринкового господарювання важливим аспектом для кожного підприємства є не лише забезпечення необхідними ресурсами для досягнення поточних цілей, але й стратегічний розвиток, який забезпечує довгострокову ефективність діяльності. В умовах жорстокої конкуренції на ринку, підприємства повинні не тільки ефективно використовувати наявні ресурси, але й прогнозувати зміни на ринку, адаптуватися до нових умов і розробляти стратегії, що дозволяють займати конкурентні позиції.

Стратегічний розвиток передбачає визначення довгострокових цілей, вивчення тенденцій ринку, аналіз потреб споживачів та впровадження інноваційних рішень, що може включати впровадження нових технологій, диверсифікацію продукції, покращення системи управління та зміцнення партнерських відносин.

Висновки до першого розділу

На основі проведеного аналізу літературних джерел узагальнено різнопланові визначення поняття «ресурсний потенціал» та запропоновано власне тлумачення даного поняття, зміст якого включає не лише кількість доступних ресурсів, але й якість їх використання, адаптацію до змін ринку, а також здатність до оптимального їх розподілу та управління в залежності від умов зовнішнього і внутрішнього середовища.

Визначено, що потенціал агропромислового підприємства включає наступні складові потенціалу: трудовий, виробничий, фінансовий, інноваційний, організаційний, маркетинговий. А ресурсний потенціал аграрних підприємств по суті є складною системою, яка поєднує в собі різні групи ресурсів, що при їх ефективному використанні в органічній єдності сприяють досягненню бажаних результатів діяльності.

Оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу є ключовим елементом управління підприємством, оскільки воно забезпечує основу для прийняття обґрунтованих господарських рішень, що дозволяє не лише контролювати ефективність використання наявних ресурсів, але й виявляти можливості для їх оптимізації.

Оцінки ефективності формування і використання, розвиток ресурсного потенціалу аграрного підприємства є ключовим фактором для забезпечення його конкурентоспроможності та сталого функціонування зокрема через два основних напрямки: підвищення рівня ресурсного потенціалу, що передбачає нарощування обсягу доступних ресурсів та підвищення ступеня ефективності використання потенційних можливостей, що фокусується на оптимізації управлінських процесів і виробничих технологій

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

2.1. Аналітична оцінка діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» - одне з найстаріших і найпотужніших підприємств у галузі зернопереробки в Україні. Протягом більше ніж століття компанія активно розвиває свої виробничі процеси, забезпечуючи якісну продукцію для мільйонів споживачів. Завдяки своєму досвіду та

інноваційному підходу, «Дніпромлин» здобув репутацію надійного партнера для провідних торгових мереж країни, залишаючись лідером у своїй галузі [25].

ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» розташоване у центрі міста Дніпро і має глибоке історичне коріння. Історична довідка досліджуваного підприємства розпочалася у 1894 році, коли промисловець Фаст М.Я. розпочав будівництво великого млина, відомого як «Млин на Дніпрі». Відтоді підприємство розвивалася, зміцнювала свої позиції на ринку і продовжувала традиції виробництва високоякісної продукції [25].

У 1897 році млин був змонтований, і розпочався період пусконаладжувальних робіт. Уже в серпні 1930 року на елеватор були прийняті перші 26 вагонів зерна нового врожаю [25]. Весь технологічний комплекс, включаючи норії та шнеки, був під'єднаний до аспіраційних систем, що дало змогу розпочати освоєння виробничих потужностей млина. У 40-х роках комбінат став найбільшим підприємством у галузі в Україні. В цей період при комбінаті Одеський технологічний інститут борошномельної промисловості відкрив навчальний центр для підготовки та навчання студентів-практикантів, сприяючи підвищенню професійного рівня майбутніх фахівців.

У січні 1976 року будівельники завершили модернізацію заводу, який отримав нову потужність - 150 тон макаронного помолу на добу. Одночасно з цим було збудовано склад для зберігання готової продукції при борошномельному цеху №2, а також нову котельню на території комбінату, що значно покращило виробничу інфраструктуру підприємства. У 1994 році на підприємстві було введено в експлуатацію дві автономні секції з плановою продуктивністю 250 тон зерна на добу. Нові секції оснащені сучасними системами опалення та кондиціонування повітря, що дозволило забезпечити стабільне виробництво продукції, що сприяло поліпшенню умов праці, підвищенню естетики виробничих процесів та поліпшенню екологічних стандартів на підприємстві [25].

Разом з модернізацією виробництва були збудовані насосна та компресорна станції, а також склад для зберігання та відпуску готової продукції. У травні 1996 року завершилося будівництво чотириповерхового адміністративно-побутового комплексу, де розмістилися побутові приміщення для персоналу та виробничо-технологічна лабораторія, що забезпечує контроль якості продукції.

З 2012 року підприємство впровадило міжнародну систему якості НАССР, яка щорічно проходить підтвердження міжнародними аудиторами та вдосконалюється відповідно до нових стандартів сертифікації. За цей період підприємство зазнало суттєвих змін: проведено реконструкції, модернізовано технологічне та транспортне обладнання, оновлено асортимент продукції. Усі технічні оновлення були спрямовані на забезпечення випуску продукції високої якості [25].

До 2021 року у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» було повністю замінено фасувальне обладнання на автоматизоване, що дозволило значно підвищити обсяги виробництва та забезпечити високу якість продукції, усунувши ризик потрапляння сторонніх предметів у фасовану продукцію.

Потужності елеваторів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» становлять 44 тисячі тонн, забезпечуючи зберігання значних обсягів сировини. Загальна планова продуктивність підприємства досягає 750 тонн на добу, що свідчить про високий рівень організації виробничих процесів та здатність задовольнити значний попит на продукцію [25]. Ємність елеваторів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» складає 44000 тон, загальна планова продуктивність 750 тон на добу. Крім цього, реалізація 2,8-4,2 тисяч тон фасованої продукції на місяць ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні дані про діяльність ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Повне найменування юридичної особи та організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю «ДМК «ДНІПРОМЛИН»
Код ЄДРПОУ	43846603
Дані про розмір статутного капіталу (статутного або складеного капіталу) та про дату закінчення його формування	Розмір (грн.): 500 000,00 Дата закінчення формування: 30.09.2020
Основний вид діяльності	10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
Інші види діяльності	43.21 Електромонтажні роботи; 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; 46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами; 46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами; 52.10 Складське господарство; 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна; 10.73 Виробництво макаронних виробів і подібних борошняних виробів; 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля; 80.20 Обслуговування систем безпеки; 49.41 Вантажний автомобільний транспорт; 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням; 10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання

Джерело [25]

Управлінська структура ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» побудована за лінійно-функціональним принципом, що дозволяє ефективно розподіляти обов'язки та відповідальність серед різних підрозділів. Більшість відділів у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» відповідають за виконання певних спеціалізованих завдань та забезпечення відповідних результатів у своїй галузі діяльності. Така організація сприяє чіткому управлінню та підвищенню ефективності роботи всього підприємства.

Організаційна структура управління визначає порядок взаємодії між різними підрозділами підприємства, розподіл обов'язків та повноважень, а також ланцюги підзвітності. Вона формує основу для ефективного функціонування компанії, забезпечуючи узгодженість дій, оптимальне використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей. У випадку ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», організаційна структура є лінійно-

функціональною, що означає чітке розмежування завдань між відділами та встановлення відповідальності за конкретні результати діяльності (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

До складу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» входять: борошномельний цех № 1, борошномельний цех № 2, елеватори № 1, №2, цех готової продукції зі складом безтарного зберігання борошна, паросиловий цех, дільницями фасування, транспортна дільниця, електроцех, ремонтно-механічний цех, тарна ділянка, виробничо-технологічна лабораторія, автотранспортна дільниця [25].

Спершу слід проаналізувати ключові показники фінансової діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» та простежити їхню динаміку змін за останні три роки. Зрозуміти загальну фінансову ситуацію підприємства, виявити

тенденції в його розвитку, а також оцінити ефективність управлінських рішень і стратегій, які були реалізовані протягом цього періоду (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз основних показників діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»
за 2021-2023 рік, тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2021 року від 2023 року	
				Абсол (+/-)	Відн., %
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	689031,0	712292,0	751333,0	62302,0	109,0
Собівартість, тис. грн.	658417,0	569827,0	596702,0	-61715,0	90,6
Прибуток валовий, тис. грн.	30613,0	142463,0	154632,0	124019,0	505,1
Інші операційні доходи, тис. грн.	26283,0	46569,0	20774,0	-5509,0	79,0
Адміністративні витрати, тис. грн.	31044,0	34532,0	44491,0	13447,0	143,3
Витрати на збут, тис. грн.	37427,0	68892,0	62374,0	24947,0	166,7
Інші операційні витрати, тис. грн.	13460,0	36848,0	8202,0	-5258,0	60,9
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток, грн. грн.	-22072,0	49112,0	60659,0	82731,0	-274,8

Джерело: фінансова звітність підприємства

У 2023 році порівняно з 2021 роком чистий дохід від реалізації збільшився на 9%, що говорить про поступове нарощування обсягів реалізації ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» та підвищення попиту на продукції підприємства. При цьому, собівартість реалізованої продукції за аналогічний період знизилася на 9,4%, що може бути результатом ефективнішого управління витратами або оптимізації виробничих процесів. Зростання чистого доходу від реалізації та собівартості реалізації призвело до зростання валового прибутку у 2023 році на 124021 тис. грн.

Загалом у 2023 році відбулося зростання розміру адміністративних витрат на 13448 тис. грн (або на 43,3%), витрат на збут на 24 947 тис. грн (або на 66,7%). Крім цього зменшився розмір інших операційних доходів

зменшилися на 5 509 тис. грн (або на 21,0%), що може бути пов'язано зі зниженням надходжень від неосновної діяльності.

Чистий прибуток у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» зріс у 2023 році у порівнянні з 2022 роком, загалом фінансовий стан підприємства покращився у порівнянні з 2021 роком, коли підприємство отримало збиток, це є значним покращенням фінансової стійкості.

Таким чином, аналіз показників діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» демонструє позитивну динаміку фінансових результатів, яка досягнута завдяки підвищенню ефективності операційної діяльності, зростанню доходів і скороченню витрат. Проте зростання адміністративних витрат і витрат на збут потребує подальшого контролю.

Динаміка показників діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки наведено на рис. 2.2.

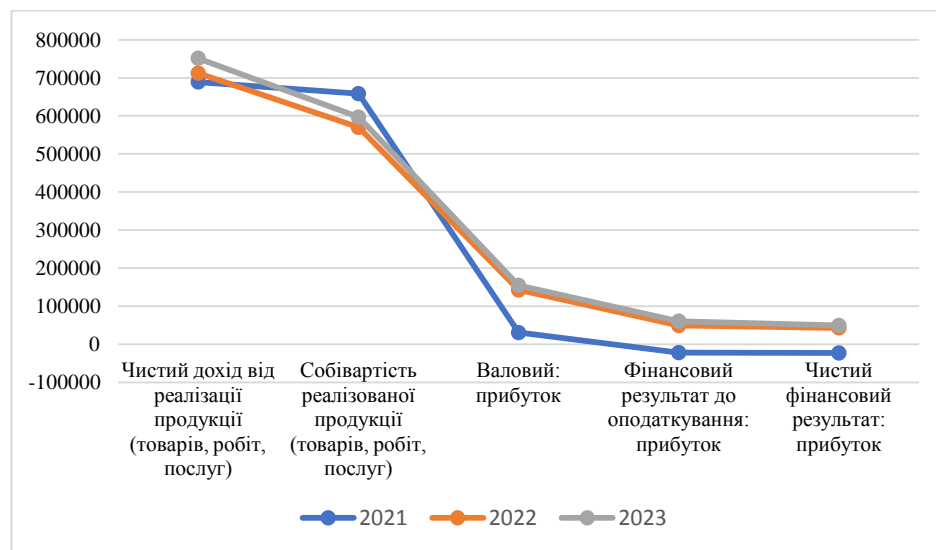

Рис. 2.2. Динаміка показників діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Діагностика фінансової звітності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» демонструє виразну позитивну динаміку за ключовими показниками. Зростання доходів та прибутків свідчить про ефективність управлінських рішень і правильність обраної фінансової стратегії. Незважаючи на наявність певних проблемних аспектів, загальні результати підтверджують вдалий курс підприємства на поліпшення фінансових показників.

Динаміка чистого прибутку ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки представлено на рис. 2.3.

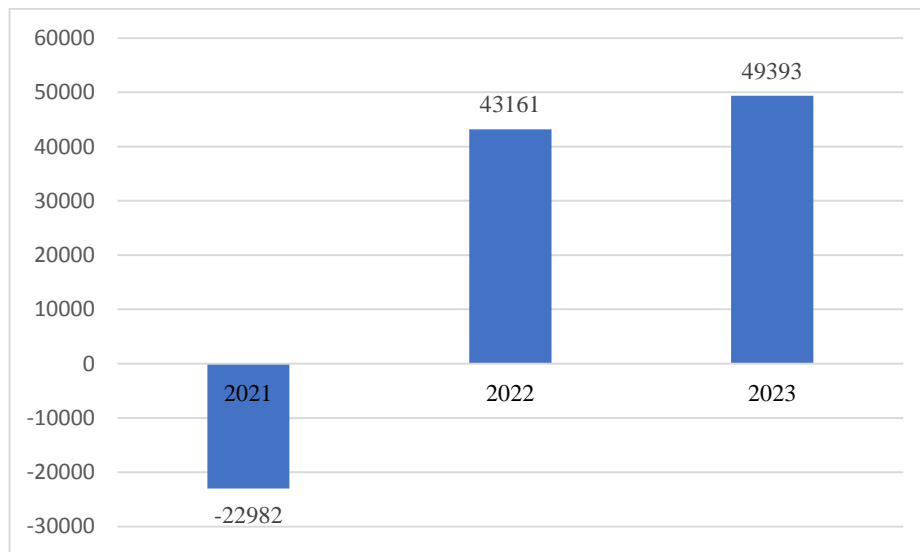

Рис. 2.3. Динаміка чистого прибутку ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Чистий прибуток показує істотне поліпшення, перетворившись з чистого збитку у 2021 році (-22,982 тис. грн.) на чистий прибуток у 2023 році (49,393 тис. грн), що свідчить про зростання на 72,375 тис. грн і відображає значний позитивний тренд у фінансовій діяльності.

До факторів, що могли сприяти позитивній динаміці у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», відносяться, зокрема:

- розширення ринку збуту - зростання обсягів реалізації могло бути зумовлене виходом на нові ринки або розширенням асортименту продукції, що дозволило залучити нових споживачів і збільшити продажі.

- покращення технологій виробництва - модернізація обладнання та впровадження можливих нових технологічних рішень, могли б підвищити ефективність виробничих процесів, що сприяло зниженню витрат та покращенню якості продукції.

- розширення виробничих потужностей, що може бути реалізовано через інвестиції в основні засоби сприяли збільшенню виробничих

потужностей і підвищенню обсягів виробництва, що могло позитивно вплинути на фінансові результати діяльності підприємства.

Діагностика показників фінансової стійкості та ділової активності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» представлено на рис. 2.4.

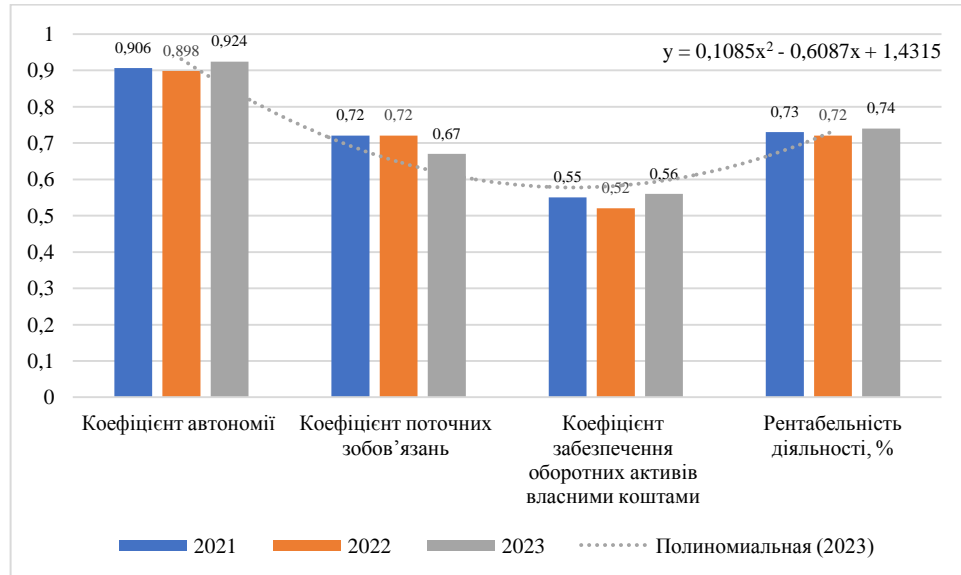

Рис. 2.4. Діагностика показників фінансової стійкості та ділової активності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках

Діагностика представлених на рис. 2.4 показників фінансової стійкості та ліквідності за 2021-2023 років ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» дозволяє зробити наступні висновки, зокрема: зростання коефіцієнта автономії на 101,76% свідчить про посилення фінансової незалежності підприємства та його меншу залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Зростання коефіцієнту фінансової стабільності на 120,99% говорить про те, що підприємство має кращу здатність покривати свої довгострокові зобов'язання. І відповідно, зниження коефіцієнту маневреності власного капіталу на 95,77% показує зменшення рівня короткострокових боргових зобов'язань, однак зміни не є значними і не вказують на серйозні ризики.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами зріс на 102,78%, що є позитивним сигналом для підприємства, оскільки забезпечення оборотних активів власними коштами зменшує ризики, пов'язані з нестачею ліквідності.

Загалом зростання саме показника рентабельності діяльності на 116,48% свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства та збільшення прибутковості, незважаючи на можливі труднощі в попередні періоди.

Загалом, фінансові показники діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» демонструють покращення фінансової стабільності, рентабельності та управління власними коштами, і відповідно підприємство поступово зміцнює свою позицію на ринку, зберігаючи контроль над фінансовими ризиками.

2.2. Економічна діагностика стану ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Процес обґрунтування та прийняття рішень у ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» здійснюється за участю всіх керівників підрозділів, що дозволяє врахувати різні точки зору та досвід. Щотижня організовуються наради керівників на всіх рівнях, де обговорюються досягнуті результати, проводиться детальний аналіз виконаної роботи та розробляється оперативний план дій на наступний період, що сприяє підвищенню ефективності управління та забезпечує узгодженість дій усіх підрозділів для досягнення спільних цілей підприємства.

У млинцеху №1 функціонує фасувальне відділення №2, оснащене сучасним обладнанням для фасування продукції. Зокрема, тут встановлено апарати для пакування манної крупи в поліпропіленові пакети вагою 1 кг, а також напівавтоматичні лінії для фасування борошна. Борошно фасується в паперові пакети з масою 1, 2 та 5 тон, а також у поліпропіленові мішки вагою 10 кг [25].

Основні види продукції, які виготовляє ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» представлено на рис. 2.5.

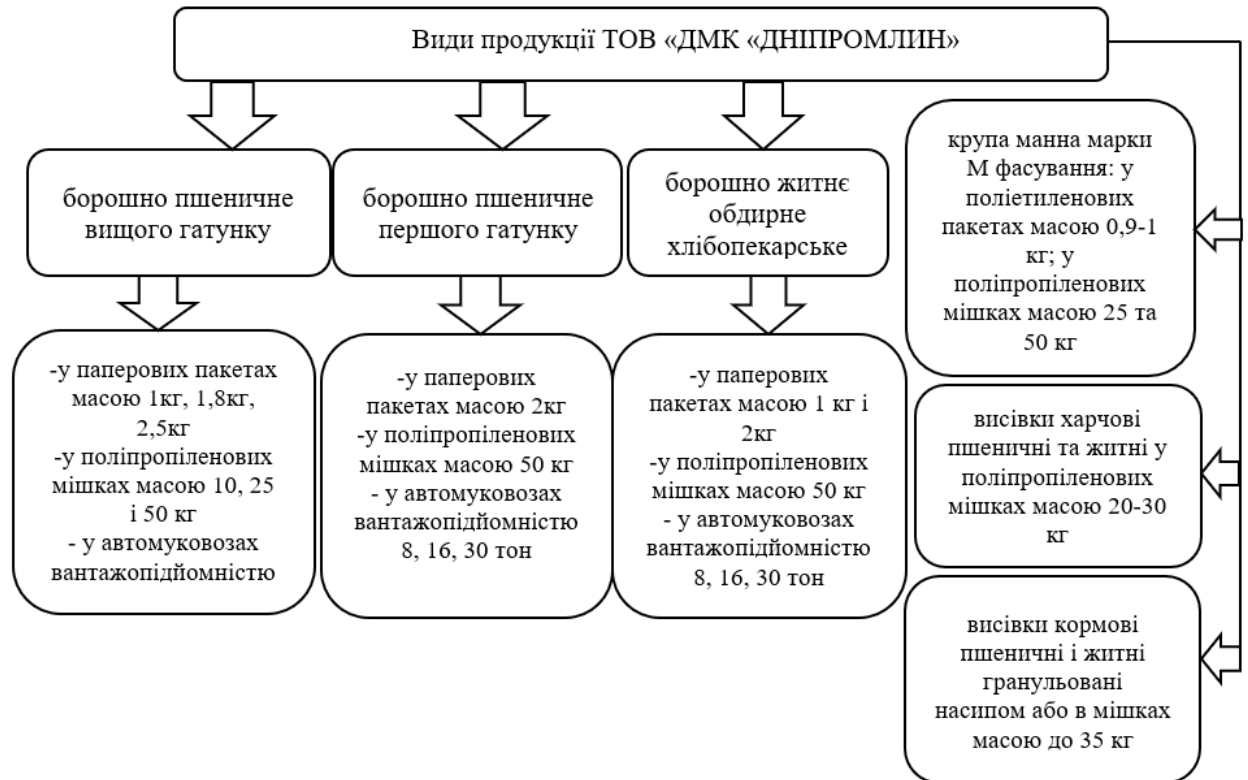

Рис. 2.5. Основні види продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»
Джерело [25].

За період 2020-2023 років більша частина продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» постачалася на експорт. Якщо у 2020 році на експорт відправлялося 43% продукції, то у 2023 році цей показник зріс до 70%. Враховуючи кризові умови та політичну ситуацію в країні, частка експорту, ймовірно, продовжить збільшуватися. У 2023 році основним імпортером борошна від ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» стала Молдова, що зумовлено зручністю логістики та близькістю спільного кордону, який полегшує транспортування продукції.

У діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» значне зростання продажів пов'язане в основному з підвищенням попиту на європейському ринку борошна, зокрема у Пакистан, Об'єднані Арабські Емірати, Єгипет, Ізраїль, Туреччина.

Основними внутрішніми конкурентами щодо експорту борошна є ТОВ «Вінницький КХП № 2», ТОВ «Столичний Млин», ПрАТ «РІВНЕ-

БОРОШНО», ТОВ «Зернарі», ТОВ «ВП «Переробник», ДП «КУЛІНДОРІВСЬКИЙ КХП», ТОВ «ЗАПОРІЖМЛИН» [25].

Загалом у 2022-2023 роках найбільшими споживачами українського борошна виробництва ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» стали переважно країни Європи. У 2023 році транспортування борошна при реалізації ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» відбувалося автомобільні та залізничні транспортом. Тому транспортування до країн, які безпосередньо межують з Україною, було найдешевшим.

Для ефективного провадження зовнішньоекономічної діяльності у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» потрібна налагоджена система менеджменту, яка відсутня на сьогодні у підприємства, що частково пов'язано із умовами жорсткої конкуренції на як на зовнішньому ринку, так і на внутрішньому ринку.

Динаміка складу і структури основних засобів підприємства є важливим індикатором його ресурсного потенціалу та ефективності використання матеріальних ресурсів. Аналіз змін у складі основних засобів дозволяє виявити тенденції в оновленні виробничої бази, технічному переозброєнні та модернізації (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка складу і структури основних засобів ТОВ «ДМК
«ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках

Показники	2021		2022		2023		2023/ 2021, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Усього основні засоби, у т. ч.	36100,0	100,0	36123,0	100,0	129262,0	100,0	358,1
будинки та споруди	11359,0	31,5	11290,0	31,3	55450,0	42,9	488,2
Машини та обладнання	8086,0	22,4	8250,0	22,8	23100,0	17,9	285,6
Транспортні засоби	7650,0	21,2	6908,0	19,1	18002,0	13,9	235,3
Інструмент, прилади, інвентар	5361,0	14,8	5900,0	16,3	23420,0	18,1	436,9
Інші основні	3645,0	10,1	3775,0	10,5	9290,0	7,2	254,9

засоби							
--------	--	--	--	--	--	--	--

Позитивна динаміка характеризується збільшенням частки активної частини основних засобів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» (табл. 2.3), до яких належать машини, обладнання та транспортні засоби, що безпосередньо впливають на продуктивність підприємства. Однак негативні зміни можуть проявлятися у зростанні зношеності основних засобів, що знижує ефективність виробничих процесів та потребує додаткових інвестицій у технічне оновлення.

Аналіз динамік складу і структури основних засобів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки, показав кілька важливих висновків за період 2021-2023 років вартість основних засобів зросла на 258,1%, що свідчить про суттєве оновлення та розширення матеріально-технічної бази підприємства. У 2023 році вартість основних засобів становила 129262,0 тис. грн., що значно перевищує рівень 2021 року (36100,0 тис. грн.).

Відбулося суттєве збільшення вартості будинків та споруд на 388,2% порівняно з 2021 роком і становила 55450,0 тис. грн. у 2023 році. Їх частка в загальній структурі зросла з 31,5% до 42,9%, що вказує на збільшення інвестицій у нерухомість і виробничі приміщення.

Крім цього, вартість транспортних засобів наявна у ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» зросла на 135,3%. Однак їхня частка в загальній структурі знизилася з 21,2% до 13,9%, що може бути результатом зростання інших категорій основних засобів. У 2023 році їх вартість інструментів, приладів та інвентаря склала 23420,0 тис. грн., а частка зросла з 14,8% до 18,1%, що свідчить про модернізацію і оновлення технічних засобів підприємства.

Аналіз динаміки оборотних засобів дозволяє оцінити, як змінюються їх обсяги у відповідь на зміни виробничих та ринкових умов. Зростання оборотних активів може свідчити про розширення виробництва, підвищення товарообігу чи збільшення обсягів матеріальних запасів. Однак надмірне накопичення запасів або дебіторської заборгованості може сигналізувати про

неефективне управління ресурсами, що призводить до уповільнення рівня оборотності активів. Динаміка і склад оборотних засобів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках представлено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка і склад оборотних засобів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках, тис. грн.

Показники	2021		2022		2023		2023/ 2021, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Виробничі запаси	11582	4,5	36940	8,2	16785	3,8	144,9
Готова продукція	5975	2,3	11883	2,7	17691	4,0	296,1
Товари	60684	23,5	125231	28,0	186035	42,5	306,6
Всього запаси	78241	30,3	174054	38,9	220551	50,4	281,9
Інші оборотні активи	17740	6,9	20055	4,5	19402	4,4	109,4
Усього оборотні засоби	257938	100,0	447974	100	437612	100	169,7

За період з 2021 по 2023 рік оборотні засоби збільшилися на 69,7%, досягнувши 437612 тис. грн у 2023 році. Відбулося суттєве нарощування ресурсної бази підприємства, що є ознакою розширення діяльності. Крім того, запаси демонструють теж значне зростання на 181,9% у порівнянні з 2021 роком. У 2023 році їх загальна сума склала 220551 тис. грн, що становить 50,4% від загальних оборотних засобів, порівняно з 30,3% у 2021 році. Збільшення запасів може свідчити про стратегію забезпечення підприємства достатніми виробничими ресурсами та готовою продукцією.

Хоч вартість виробничих запасів зросла на 44,9%, їхня частка в загальній структурі оборотних засобів знизилася з 4,5% у 2021 році до 3,8% у 2023 році, що свідчить про перерозподіл акцентів у структурі активів. Відбулося стрімке зростання кількості готової продукції на 196,1%, досягнувши 17691 тис. грн у 2023 році. Частка готової продукції в структурі теж зросла з 2,3% до 4,0%, що може свідчити про накопичення запасів готової продукції для продажу або розширення виробничих потужностей.

Також відбулося зростання кількості товарів на складі на 206,6%, досягнувши 186035 тис. грн у 2023 році. Їх частка в структурі оборотних засобів зросла з 23,5% до 42,5%, що свідчить про значне зростання запасів товарів для продажу або збільшення товарних операцій підприємства. Загалом динаміка оборотних засобів підприємства свідчить про значне зростання активів, зокрема запасів і товарів, що вказує на збільшення обсягів виробництва і продажів.

Оцінка динаміки і складу фінансового потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за останні три роки представлена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Оцінка динаміки і складу фінансового потенціалу ТОВ «ДМК
«ДНІПРОМЛИН» 2021-2023 року, тис. грн.

Показники	2021		2022		2023		2023/ 2021, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Дебіторська заборгованість за товари	101108,0	39,2	120727,0	26,9	150253,0	34,3	148,6
Дебіторська заборгованість авансами виданими	34038,0	13,2	96934,0	21,6	14401,0	3,3	42,3
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	1432,0	0,6	5361,0	1,2	2768,0	0,6	193,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	8500,0	3,3	12167,0	2,7	6321,0	1,4	74,3
Грошові кошти на рахунках у банку	16744,0	6,5	18170,0	4,1	23444,0	5,4	140,0
Усього оборотні засоби	257938,0	100,0	447974,0	100,0	437612,0	100,0	169,7

Як свідчать, дані представлені у табл. 2.5 демонструють суттєве збільшення дебіторської заборгованості за товари у діяльності ТОВ «ДМК

«ДНІПРОМЛИН» на 48,6% порівняно з 2021 роком (101108 тис. грн у 2021 до 150253 тис. грн у 2023). Результатом збільшення дебіторської заборгованості є зростання обсягів товарообігу, але також вказує на можливі проблеми з поверненням коштів від клієнтів, що потребує уваги з точки зору управління ризиками.

Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів зросла майже вдвічі (на 93,3%), досягнувши 2768 тис. грн у 2023 році, проте її частка в структурі оборотних засобів залишилася незначною - 0,6%, що не чинить суттєвого впливу на загальний баланс. Але при цьому, інша поточна дебіторська заборгованість знизилася на 25,7%, склавши 6321 тис. грн у 2023 році. Її частка також зменшилася з 3,3% у 2021 році до 1,4% у 2023 році, що свідчить про зниження обсягу інших короткострокових зобов'язань перед підприємством.

У 2023 році збільшилася кількість грошових коштів на рахунках у банку підприємства на 40%, що покращує ліквідність підприємства. Частка грошових коштів збільшилася з 6,5% у 2021 році до 5,4% у 2023 році.

Динаміка показників кількісного і якісного складу працівників може відображати зміни в політиці підприємства щодо навчання та розвитку персоналу. Інвестиції в підвищення кваліфікації працівників є стратегічно важливими для довгострокового розвитку ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», оскільки вони безпосередньо впливають на продуктивність та ефективність діяльності.

Динаміка показників кількісного і якісного складу працівників ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» 2021-2023 року наведена у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка показників кількісного і якісного складу працівників ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» 2021-2023 року

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023 від 2021 років	
				(+; -)	%
Середньооблікова чисельність працівників –				-139	56,8

всього, осіб	322	259	183		
Вікова група працівників, осіб:					
18-35 років, осіб	56	64	49	-7	87,5
36-50 років, осіб	169	113	71	-98	42,0
50-60 років, осіб	76	59	45	-31	59,2
61 і більше років, осіб	21	23	18	-3	85,7
Кількість працівників, які мають освіту, осіб:					
Середня спеціальна, осіб	38	41	36	-2	94,7
Вища освіта (диплом бакалавра), осіб	102	89	54	-48	52,9
Вища освіта (диплом спеціаліста/магістра)	156	106	74	-82	47,4
Дві вищі освіти, осіб	26	23	19	-7	73,1

Протягом останніх років спостерігається тенденція до зміни кількісного складу працівників ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», що може бути пов'язано з різними факторами, зокрема автоматизацією виробничих процесів, оптимізацією бізнес-процесів або змінами в структурі підприємства та військовим станом у країні. Значне скорочення кількості працівників свідчить про раціоналізацію витрат, але водночас виникає необхідність підвищення кваліфікації тих, хто залишається, для підтримки рівня продуктивності.

Що стосується якісного складу працівників ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», ключовими показниками залишаються все ж рівень освіти, професійна кваліфікація, досвід роботи та рівень мотивації персоналу. Зростання частки працівників із вищою освітою або спеціальними сертифікатами може свідчити про підвищення технічної оснащеності підприємства та здатність виконувати складніші виробничі завдання.

Протягом 2021-2033 років у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» спостерігаються зміни у ключових показниках, що характеризують ефективність використання капіталу та є ключовими складовими ресурсного потенціалу підприємства. Динаміка складових ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках представлена на рис. 2.6.

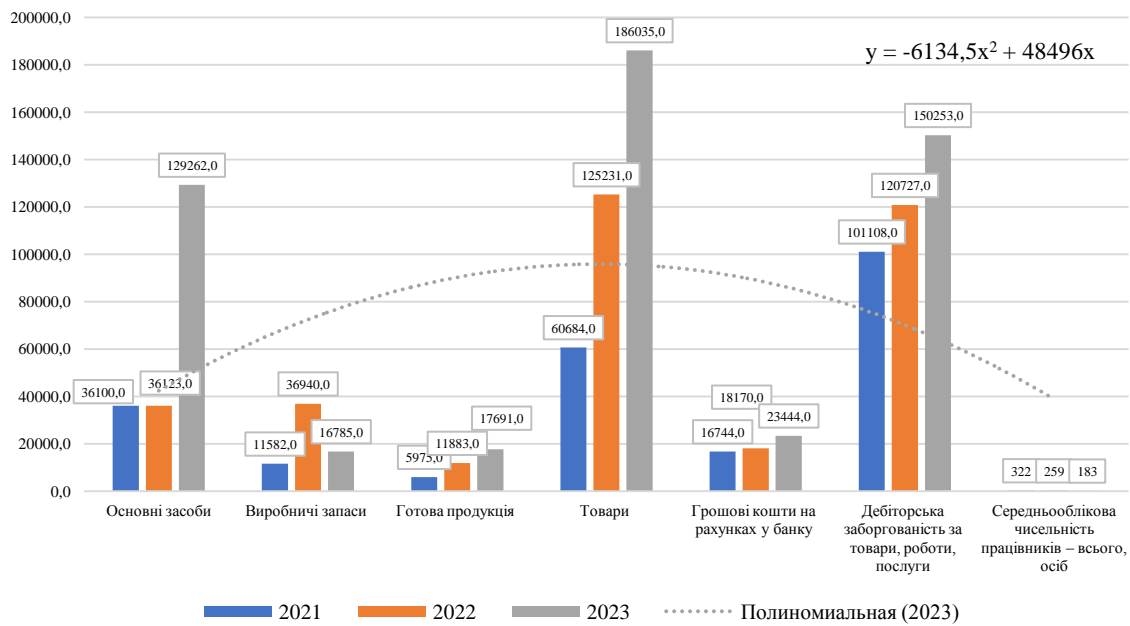

Рис. 2.6. Динаміка складових ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках, тис. грн.

Динаміка показників представлених на рис. 2.6, демонструє також зміни в політиці підприємства щодо навчання та розвитку персоналу. Інвестиції в підвищення кваліфікації працівників є стратегічно важливими для довгострокового розвитку ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», оскільки вони безпосередньо впливають на продуктивність та ефективність діяльності.

Отже, позитивна динаміка свідчить про здатність досліджуваного підприємства збільшувати обсяг випуску продукції або наданих послуг, водночас оптимізуючи витрати і покращуючи фінансові показники. На ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» по всіх представлених показниках окрім середньоспискової чисельності працівників представлена позитивна динаміка. Однією із головних причин негативної динаміки серед чисельності працюючих є відтік кадрів з країни, мобілізація працівників чоловічої статі.

Аналіз витрат за економічними елементами дозволяє підприємству чітко розподілити витрати за ключовими категоріями, такими як матеріальні витрати, витрати на оплату праці, амортизація, витрати на енергію та інші

операційні витрати. Так, аналіз складу витрат за економічними елементами ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки представлено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз складу витрат за економічними елементами ТОВ «ДМК
«ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	2023/2021, %
Матеріальні витрати	309215,0	397321,0	573026,0	185,3
Витрати на оплату праці	32664,0	23489,0	19059,0	58,3
Відрахування на соціальні заходи	7594,0	5348,0	4207,0	55,4
Амортизація	3734,0	4984,0	9363,0	250,7
Інші операційні витрати	46616,0	64855,0	88365,0	189,6
Всього витрати за економічними елементами	399828,0	495997,0	694020,0	173,6

Аналіз змін витрат за економічними елементами ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за період 2021–2023 років показує зростання загальних витрат на 73,6%, що свідчить про значне зростання витрат підприємства на операційну діяльність. Серед складу витрат за економічними елементами відбулося зростання частини матеріальних витрат (на 85,3%), витрат на амортизацію (на 150,7%) та інші операційні витрати – на 89,6%. Зростання зазначених витрат пов'язане із загальним зростанням ціни на сировину (зернові), частковим збільшенням обсягів виробництва, оновленням складу основних засобів, зростанням цін на енергоресурси та зростанням інших витрат пов'язаних із операційною діяльністю. Окрім того, відбулося зменшення розміру витрат на оплату праці (на 41,7%) та витратами на соціальне відрахування (на 44,6%). Основним фактором, який вплинув на зменшення розміру витрат на оплату праці є зменшення чисельності працівників на підприємстві, відтак, зменшення фонду оплати праці корелює із зменшенням суми відрахувань із заробітної плати.

Отже, аналіз витрат за економічними елементами допомагає виявити, які з них мають найбільший вплив на загальну структуру витрат, і які можуть бути оптимізовані. Саме оптимізація витрат допоможе керівному

складу підприємства приймати обґрунтовані рішення щодо зниження витрат, підвищення ефективності використання ресурсів і покращення фінансових результатів.

Таким чином, виробничі запаси відіграють ключову роль у структурі оборотних фондів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН». Вони забезпечують безперервний виробничий процес і стабільність постачання сировини для переробки. Основні управлінські проблеми, що стосуються виробничих запасів, зосереджені навколо необхідності пришвидшення їх оборотності та для ефективного використання ресурсів підприємства та зменшення тривалості операційного циклу. Пришвидшення оборотності оборотних фондів сприятиме підвищенню ліквідності підприємства, зменшенню потреби у залученні додаткових фінансових ресурсів і збільшенню можливостей для інвестування у розвиток. Оптимізація управління ресурсним потенціалом, ефективне прогнозування потреб у сировині та підвищення точності планування виробництва допоможуть досягти більшого балансу між запасами та поточними виробничими потребами, що в свою чергу позитивно позначиться на загальних фінансових результатах підприємства.

2.3. Аналіз ефективності формування і використання ресурсного потенціалу у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Аналіз ефективності використання ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» є важливим етапом оцінки результативності діяльності підприємства. Ресурсний потенціал охоплює всі види наявних у підприємства ресурсів, зокрема матеріальні, трудові та фінансові, що забезпечують його поточне та стратегічне функціонування.

Основним критерієм ефективності використання ресурсів є їх продуктивність, що визначається через показники рентабельності, ресурсоемності та ресурсовіддачі. Для підприємства важливо досягати

максимальної віддачі від використання матеріальних і трудових ресурсів, мінімізуючи їх витрати на одиницю виробленої продукції.

Аналіз ефективності використання показників, таких як виробничі запаси, оборотні активи, дебіторська заборгованість і готова продукція, дозволяє оцінити ефективність управління ресурсами протягом періоду. Наприклад, зростання ресурсної віддачі вказує на раціональне використання ресурсного потенціалу і покращення загальної продуктивності підприємства.

Оцінка ефективності використання основних виробничих та оборотних засобів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» наведено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка ефективності використання основних виробничих засобів ТОВ
«ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках

Показники	2021	2022	2023	2023/2021, %
Фондовіддача, грн.	19,087	19,718	5,812	30,45
Фондозабезпеченість, грн.	0,052	0,051	0,172	328,37
Фондоозброєність, грн.	112,112	139,471	706,350	630,04
Коефіцієнт оновлення основних засобів, %	0,092	0,098	0,694	746,42
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,024	0,056	0,063	247,05
Коефіцієнт придатності на кінець року, %	0,893	0,806	0,878	98,32
Темп приросту основних засобів, %	1,399	1,109	3,284	234,75
Коефіцієнт зносу, %	0,120	0,241	0,139	115,92

У системі показників ефективності використання основних засобів виробничого призначення ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках відбулися як позитивні, так і негативні зміни. Так, через зниження продуктивності та зменшення ефективності використання основних засобів показник фондовіддачі теж зменшився на 69,5% за період 2021-2023 років. Але, обернено саме це призведе до зростання показника фондозабезпеченість на 328,4%, а також і за рахунок оновлення складу основних виробничих засобів підприємства. Також зріс показник фондоозброєності на 630%, коефіцієнт оновлення основних засобів на 747,4% і темпів приросту основних засобів на 234,8%, що свідчить про збільшення основних засобів у

розрахунку на одного працівника та вказує на модернізацію або оновлення виробничого обладнання. Про ступінь зношеності свідчить зростання коефіцієнту зносу на 15,9%, хоча для ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» цей показник залишається відносно низьким, що свідчить про загальну придатність засобів до використання.

Про ефективність використання оборотних засобів у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» показує безперервність його виробничого процесу. Оцінка динаміки показників ефективності використання оборотних засобів у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки наведено у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Оцінка ефективності використання оборотних засобів
ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2021-2023 роках

Показники	2021	2022	2023	2023/2021, %
Ресурсовіддача, грн.	0,58	0,62	0,65	112,07
Ресурсоємність, грн.	1,51	1,58	1,66	109,93
Матеріаловіддача, грн/грн	1,19	1,18	1,23	103,36
Матеріаломісткість, грн/грн	0,81	0,79	0,84	103,70
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, %	3,18	5,61	7,9	248,43
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів, %	23,81	51,49	84,32	354,14
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, %	7,11	15,31	19,81	278,86
Середній термін погашення дебіторської заборгованості, днів	13,89	11,71	10,51	75,53
Тривалість операційного циклу, дні	58,11	55,4	61,2	105,34

Для ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» можна спостерігати зростання обсягів оборотних засобів, що говорить про збільшення товарно-матеріальних запасів та дебіторської заборгованості. Важливим показником є ресурсовіддача, яка демонструє, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для зростання показника доходу. Також аналізу підлягає ресурсоємність, що показує витрати на одиницю продукції.

Також, особливої уваги потребує показник оборотності обігових коштів, оскільки він відображає ефективність управління оборотними активами підприємства. Оборотність обігових коштів показує, наскільки швидко підприємство перетворює свої активи (матеріальні запаси, дебіторську заборгованість тощо) у грошові кошти протягом операційного циклу. У діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» даний показник коливається, але все одно демонструючи ефективність використання власних оборотних коштів, скорочуючи цикл обороту і забезпечуючи більше фінансових ресурсів для подальшого розширення діяльності. Оптимізація коефіцієнту оборотності пов'язана в першу чергу з ефективним плануванням закупівлі, скорочення термінів виробництва та оптимізацію управління дебіторською заборгованістю.

Рівень продуктивності праці демонструє, наскільки раціонально й ефективно співробітники використовують свій час, знання, навички та ресурси для виконання виробничих завдань. Висока продуктивність праці свідчить про те, що працівники здатні створювати більше продукції або надавати більше послуг за одиницю часу, що безпосередньо впливає на зростання прибутковості та конкурентоспроможності підприємства. Результати оцінки ефективності використання трудового потенціалу та продуктивності праці у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки представлено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Оцінка ефективності використання трудового потенціалу і продуктивності праці ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» за 2021-2023 роки

Показники	2021	2022	2023	2023/2021, %
Коефіцієнт забезпечення кадрами, %	85	87	90	105,8
Продуктивність праці, грн.	151,0	165,0	180,0	120,0
Трудоємність, грн.	6,67	6,06	5,56	83,43
Вирібок на одного працівника, тис. тон/грн.	45	48	52	115,5
Коефіцієнт обороту персоналу щодо прийому, %	12	15	18	150,0
Коефіцієнт обороту персоналу щодо	10	8	7	70,0

звільнення, %				
Коефіцієнт плинності кадрів, осіб	5	7	6	120,0
Соціальні виплати на одного працівника, грн.	26,0	27,5	30,0	120,0
Одержано чистого прибутку на одного працівника, грн.	51,0	56,0	61,0	121,0

Ефективність використання трудового потенціалу є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства, зокрема аграрного. Протягом 2021-2023 років ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» демонструвало значні зміни у показниках використання трудових ресурсів і продуктивності праці.

Згідно з проведеним аналізом, продуктивність праці на підприємстві зросла з 150 тис. грн у 2021 році до 180 тис. грн у 2023 році, що становить приріст на 20%. Відповідно, що говорить про покращення ефективності використання трудових ресурсів, що дозволяє підприємству отримувати більше продукції з тієї ж кількості робочої сили. Одним із чинників, що сприяв такому зростанню, є вдосконалення виробничих процесів та збільшення автоматизації.

У той же час знизилася трудоємність на 16,57%, що також є позитивним показником, адже менші витрати праці на виробництво одиниці продукції свідчать про раціональніше використання трудового потенціалу. Водночас це зниження може вказувати на покращення управлінських процесів, більш ефективне планування робочого часу та використання технологій, що оптимізують роботу персоналу.

Виробіток одного працівника, як важливий індикатор підвищення продуктивності праці збільшився у 2023 році на 7000 грн, показуючи зростання на 15,5% та якісніше використання трудових ресурсів і здатність працівників виготовляти більше продукції за той самий проміжок часу.

Коефіцієнти обороту персоналу щодо прийому та звільнення також зазнали змін. Коефіцієнт прийому зріс на 50%, що свідчить про активне оновлення кадрів і залучення нових спеціалістів, можливо, у зв'язку з розширенням діяльності підприємства. У той же час, коефіцієнт звільнення

знизився на 30%, що є ознакою стабільності колективу та кращого утримання кадрів.

Крім того, підприємство покращило соціальні виплати, що підвищились на 20%, а чистий прибуток на одного працівника збільшився до 60 тис. грн, що свідчить про загальне покращення фінансового становища та зростання мотивації персоналу.

Результати удосконалення організації праці, мотивації працівників, впровадження новітніх технологій і підвищення кваліфікації персоналу дають можливості для підвищення рівня продуктивності праці.

Основним джерелом утворення ресурсного потенціалу підприємства є його чистий прибуток. Саме прибуток створює фінансову базу для оновлення та розширення виробничих потужностей, інвестування в нові технології, підвищення кваліфікації персоналу та інші напрями розвитку підприємства. Чистий прибуток дозволяє підприємству самостійно фінансувати свою діяльність, знижуючи залежність від зовнішніх джерел фінансування, таких як кредити або інвестиції.

Постійне реінвестування прибутку в модернізацію основних засобів, розвиток інфраструктури та інновації забезпечує стійке зростання ресурсного потенціалу та підвищення конкурентоспроможності підприємств на ринку. Залежність між показниками дохід від реалізації готової продукції та собівартістю реалізації готової продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» представлено на рис. 2.7.

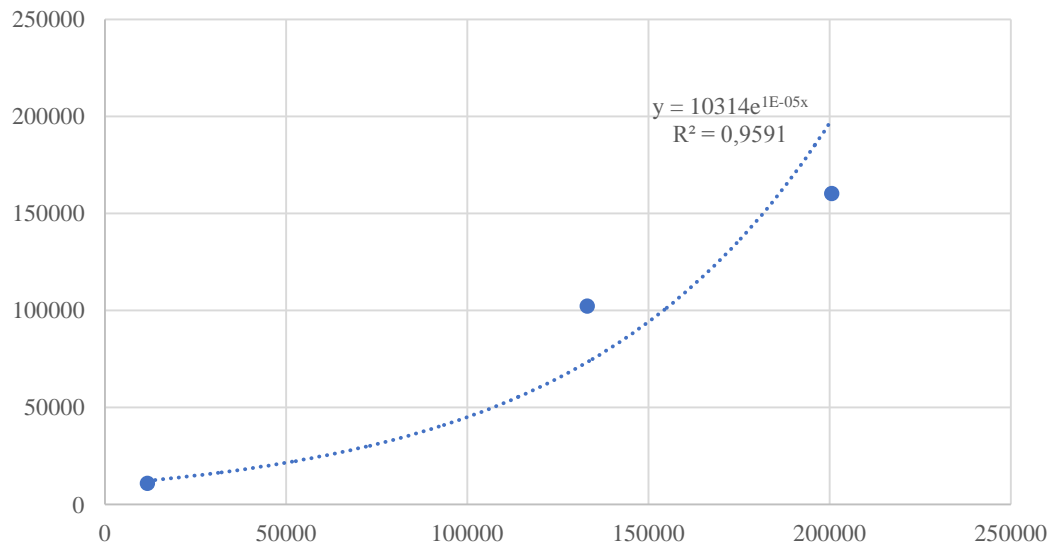

Рис. 2.7. Залежність між показниками чистого доходу від реалізації та собівартістю реалізації у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у 2023 році

Коефіцієнт детермінації (R^2) є важливим статистичним показником, який відображає, наскільки точно регресійна модель пояснює варіацію залежної змінної під впливом незалежних змінних. У даному випадку, R^2 становить 95,91%, що свідчить про високий рівень відповідності моделі фактичним даним. Побудована регресійна модель відображає залежність зміни чистого прибутку від фактору собівартості на 95,91%. Іншими словами, майже 95% варіації чистого прибутку пояснюється динамікою витрат, що вказує на їх вплив на фінансовий результат у діяльності підприємства.

Значення показника R^2 свідчить про значну роль собівартості у формуванні прибутку та підкреслює важливість їх ефективного управління. Однак решта 5% залежить від інших факторів, які не включені в модель і можуть потребувати додаткового дослідження для більш точної оцінки.

Крім того, використовуючи рівняння регресії та оцінку за багатофакторним кореляційним рівнянням побудуємо регресійну модель оцінки ресурсного потенціалу використовуючи такі складові: y – чистий прибуток підприємства; x_1 – вартість основних засобів, x_2 – вартість виробничих запасів, x_3 – фонд оплати праці працівників.

Вихідними даними для оцінки кореляційного зв'язку між чистим прибутком підприємства і складовими ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» наведено у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Вихідні дані для оцінки кореляційного зв'язку між чистим прибутком та складовими ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Роки	Чистий прибуток (у), тис. грн.	Вартість основних фондів (x ₁), тис. грн.	Вартість виробничих запасів (x ₂), тис. грн.	Фонд оплати праці працівників (x ₃), тис. грн.
2019	5340	234240	10036	9920
2020	-7384	29251	17740	13755
2021	-23332	36100	21582	32664
2022	43161	44832	36940	23489
2023	49393	147244	16785	19059

Для оцінки тісноти взаємозв'язку в кореляційному аналізі використовується абсолютна величина або модуль спеціального показника – коефіцієнта кореляції, що визначає ступінь зв'язку між двома або більше змінними, що дозволяє кількісно оцінити, наскільки одна змінна змінюється разом з іншою.

Коефіцієнт кореляції може набувати значень від -1 до +1. Значення +1 вказує на ідеальну пряму залежність, тобто коли одна змінна зростає, інша також зростає пропорційно. Значення -1 свідчить про ідеальну обернену залежність, коли зі зростанням однієї змінної інша зменшується. Значення, близьке до 0, говорить про слабкий або відсутній лінійний зв'язок між змінними [15].

У табл. 2.12 наведено результати розрахунку кореляційного аналізу між чистим прибутком та факторними змінними.

Таблиця 2.12

Результати кореляційного аналізу між ознаками у і x₁, x₂, x₃
ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

	у	x ₁	x ₂	x ₃
у	1			
x ₁	0,24475053	1		

x_2	0,3594228	-0,6540003	1	
x_3	-0,16378837	-0,6147669	0,555592	1

Представлений зв'язок між чистим прибутком і факторними змінними є середнім та оберненим слабким.

Результати розрахунку коефіцієнта кореляції показав наступну залежність між чистим прибутком та факторними змінними (складовими ресурсного потенціалу):

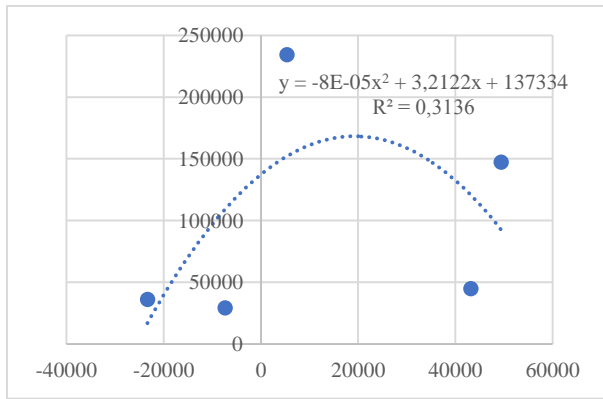
– $r(x_1) = 0,24475053 \approx 0,24$ кореляційний зв'язок між чистим прибутком та вартістю основних засобів є прямим і слабким.

– $r(x_2) = 0,3594228 \approx 0,36$ кореляційний зв'язок між чистим прибутком та вартістю виробничих запасів є прямим і середнім.

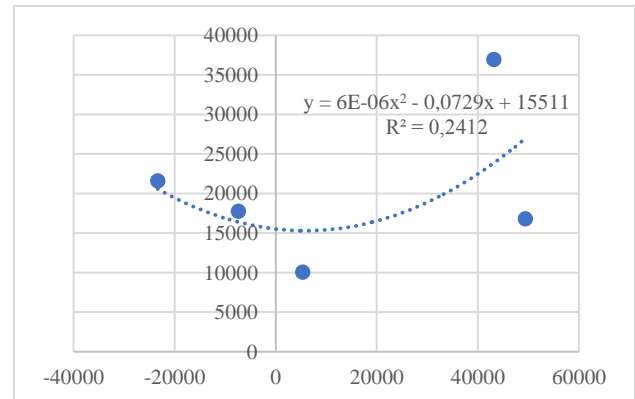
– $r(x_3) = -0,16378837 \approx 0,16$ кореляційний зв'язок між чистим прибутком та фондом оплати праці є оберненим і слабким.

Щільність взаємозв'язку між чистим прибутком підприємства та складовими його ресурсного потенціалу була розрахована за допомогою кореляційно-регресійного аналізу, що дозволив визначити економетричну залежність між факторними змінними, які відображають ключові ресурси підприємства, та результативним показником – чистим прибутком. Кореляційно-регресійний аналіз дав змогу оцінити силу впливу кожної складової ресурсного потенціалу, такої як основні засоби, трудовий потенціал і виробничі запаси, на кінцевий фінансовий результат підприємства.

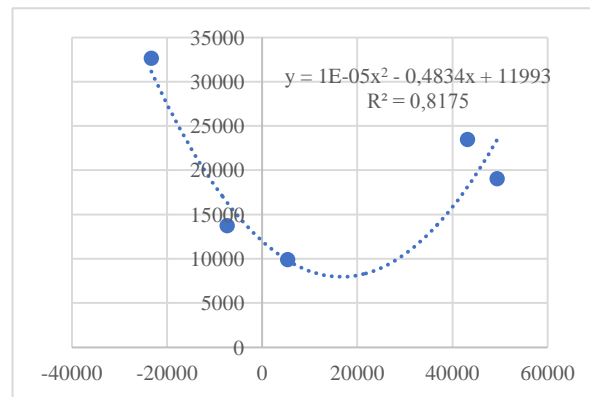
Економетрична модель, що відображає взаємозв'язок, забезпечила точніше прогнозування можливих змін чистого прибутку залежно від змін у складі ресурсного потенціалу, а також виявила фактори, які мають найбільший вплив на прибуток. Щільність взаємозв'язку між чистим прибутком та складовими ресурсного потенціалу розрахований за методом кореляційно-регресійного аналізу, економетрична залежність між факторними змінними представлена на рис. 2.8 (а), 2.8 (б), 2.8 (в),

а) Економетрична залежність і наслідки кореляційних зав'язків між $y(x_1)$

б) Економетрична залежність і наслідки кореляційних зав'язків між $y(x_2)$

в) Економетрична залежність і наслідки кореляційних зав'язків між $y(x_3)$

Рис. 2.8. Економетрична залежність і наслідки кореляційних зав'язків між чистим прибутком та факторними змінними ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Коефіцієнт детермінації показує, яку частину загальної варіації одного показника можна пояснити варіацією іншого показника. Якщо значення коефіцієнта детермінації близьке до 1 (або 100%), це свідчить про сильний взаємозв'язок, тобто більшість змін однієї змінної пояснюється змінами іншої. Якщо ж значення коефіцієнта близьке до 0, це означає, що між показниками немає істотного зв'язку [27].

Коефіцієнт детермінації (R^2) дозволяє оцінити, наскільки надійно одна змінна може бути передбачена на основі іншої, що робить його важливим інструментом для прогнозування та аналізу факторних залежностей:

- $R^2(x_1) = 0,31$ тобто 31% залежить від факторної змінної (вартість основних засобів) та 69% від інших факторів.
- $R^2(x_2) = 0,24$ тобто 24% залежить від факторної змінної (вартість виробничих запасів) та 76% від інших факторів.
- $R^2(x_3) = 0,82$ тобто 82% залежить від факторної змінної (фонд оплати праці) та 18% від інших факторів.

Вплив кожного чинника на чистий прибуток який оцінено за допомогою парних коефіцієнтів кореляції, дозволив визначити, що найбільший вплив має чинник фонд оплати праці. Крім цього, це означає його домінуючу роль у формуванні фінансових результатів підприємства або його ефективності.

Висновки до другого розділу

Результати досліджень у роботі виконано на матеріал ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», яке залишається одним із найстаріших і найпотужніших підприємств з переробки зерна в Україні. Управлінська структура ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» побудована за лінійно-функціональним принципом, що дозволяє ефективно розподіляти обов'язки та відповідальність серед різних підрозділів.

Діагностика фінансової звітності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» демонструє виразну позитивну динаміку за основними показниками. Зростання доходів та прибутку свідчить про ефективність управлінських рішень і правильність обраної фінансової стратегії. Позитивна динаміка у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» також пов'язана із такими факторами як: розширення ринку збуту, покращення технологій виробництва, розширення виробничих потужностей.

Виробничі запаси відіграють ключову роль у структурі оборотних засобів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», забезпечуючи безперебійний виробничий процес і стабільність постачання сировини для переробки.

Основні управлінські проблеми, що стосуються виробничих запасів, зосереджені навколо необхідності пришвидшення їх оборотності та для ефективного використання ресурсів підприємства та зменшення тривалості операційного циклу. Пришвидшення оборотності оборотних фондів сприятиме підвищенню ліквідності підприємства, зменшенню потреби у залученні додаткових фінансових ресурсів і збільшенню можливостей для інвестування у розвиток.

Основним критерієм ефективності використання ресурсів є їх продуктивність, що визначається через показники рентабельності, ресурсоємності та ресурсовіддачі. Результати проведеного аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» дозволили зробити висновки, що у системі показників ефективності використання основних засобів відбулися як позитивні, так і негативні зміни; показник оборотності обігових коштів коливається, але все одно демонструючи ефективність використання власних оборотних коштів, скорочуючи цикл обороту і забезпечуючи більше фінансових ресурсів для подальшого розширення діяльності, також відбулися досить значні зміни у показниках використання трудових ресурсів і продуктивності праці.

Проведений кореляційно-регресійний аналіз показав, що економетрична залежність і наслідки кореляційних зав'язків між чистим прибутком (основним джерелом утворення ресурсів підприємства) та факторними змінними (вартість основних засобів, вартість виробничих запасів, фонд оплати праці) мають слабкий або середній вплив на результативність діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

3.1. Стратегічні напрями забезпечення ресурсним потенціалом ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Сталий розвиток аграрного підприємства в сучасних умовах вимагає не лише ефективного управління ресурсами, але й створення сприятливих економічних умов, які сприяють технологічному прогресу. Важливість цього підходу важко переоцінити, оскільки саме технологічний розвиток є ключем до підвищення продуктивності, зменшення витрат і забезпечення конкурентоспроможності на ринку [37].

Стратегія ресурсного потенціалу є важливим елементом управління аграрним підприємством, оскільки вона визначає, як ефективно використовувати наявні ресурси для досягнення стратегічних цілей. У сучасному бізнес-середовищі, яке характеризується високою конкуренцією та динамічними змінами, підприємства повинні адаптувати свої стратегії, щоб максимально використати свої ресурси.

Ефективність функціонування всієї організації, впливаючи на продуктивність, якість управлінських рішень та взаємодію між різними відділами залежить від ресурсів, які виступають певними структурними елементами при взаємодії з різними підрозділами. Наприклад, матеріальні ресурси, такі як сировина та обладнання, забезпечують безперервність виробничих процесів, тоді як трудові ресурси сприяють координації та виконанню завдань на кожному етапі діяльності підприємства [36].

Взаємодія підприємства із зовнішнім середовищем визначає його здатність адаптуватися до змін на ринку, забезпечувати конкурентоспроможність та ефективно використовувати свої ресурси.

Наприклад, зростання попиту на продукцію або технологічні інновації можуть сприяти розвитку підприємства, підвищенню його продуктивності та оптимізації ресурсного потенціалу [24].

Водночас внутрішнє середовище, яке включає управлінську структуру, кадровий потенціал, виробничі процеси та корпоративну культуру, є вирішальним для ефективного управління ресурсами підприємства. Оптимізація внутрішніх процесів, налагоджена комунікація між підрозділами, залучення інновацій та кваліфікованого персоналу сприяють кращому використанню ресурсів і підвищенню продуктивності.

Процес використання структурних складових ресурсного потенціалу підприємства відображає ступінь його стратегічної орієнтації та визначає необхідний рівень результативності діяльності. Стратегічна орієнтація передбачає системне планування та управління ресурсами, спрямованими на досягнення довгострокових цілей, таких як зростання прибутковості, конкурентоспроможність і стійкість на ринку.

Ефективне використання ресурсного потенціалу включає оптимізацію фінансових, матеріальних, трудових і інформаційних ресурсів. Кожна з цих складових повинна бути збалансованою, щоб забезпечити максимальну віддачу і відповідати вимогам ринку. Ступінь стратегічної орієнтації підприємства проявляється в його здатності адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, ефективно реагувати на виклики та можливості, що виникають.

Стратегічне управління формуванням ресурсного потенціалу підприємства спрямоване на розробку стратегії, яка забезпечить ефективне використання та розвиток його ресурсів. Процес стратегічного управління повинен включати аналіз внутрішніх і зовнішніх умов, що впливають на підприємство, визначення пріоритетних напрямів розвитку, а також узгодження ресурсів із довгостроковими цілями. Стратегічне управління дозволяє орієнтувати ресурсний потенціал на досягнення конкурентних переваг, адаптуючи його до змін на ринку. В результаті підприємство може

більш ефективно використовувати свої ресурси, підвищуючи загальну стійкість і результативність діяльності.

Стратегічна модель забезпечення ресурсним потенціалом ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» представлено на рис. 3.1.

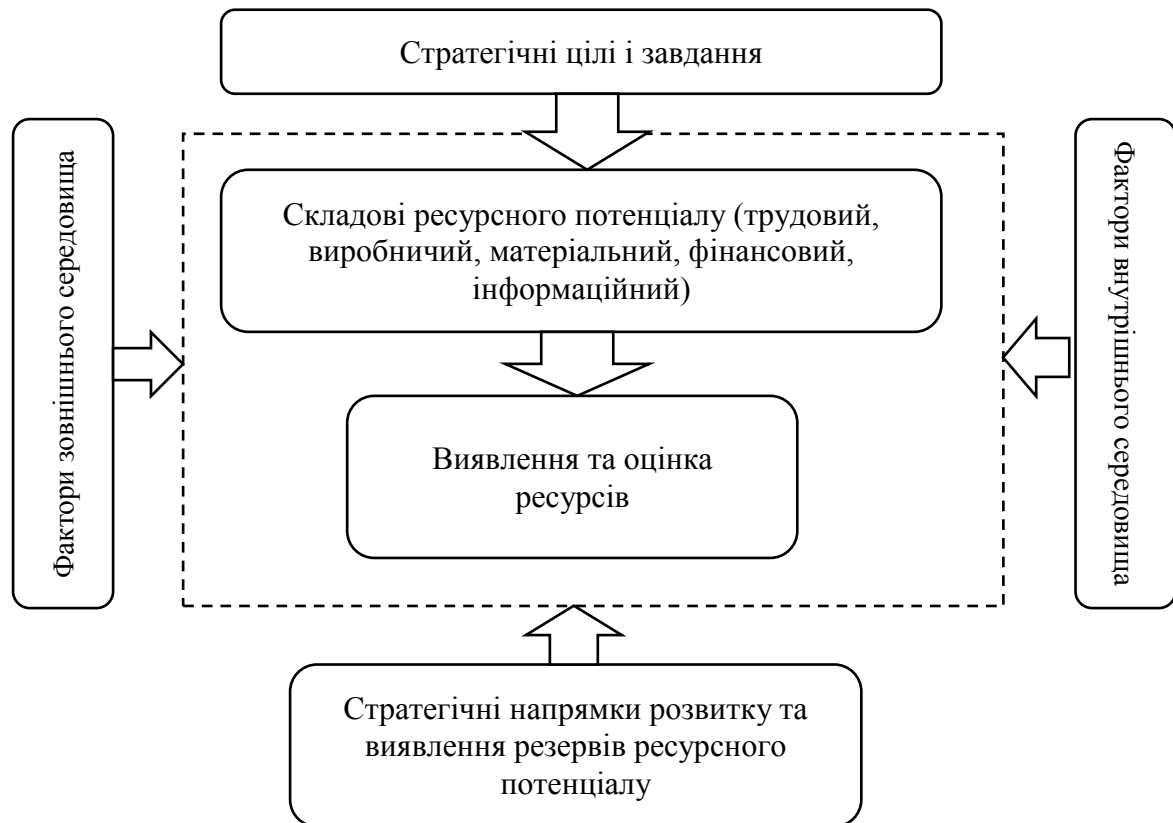

Рис. 3.1. Модель стратегічного забезпечення ресурсним потенціалом ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Результативність діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» фіксується через економічні показники, такі як рентабельність, продуктивність праці, оборотність активів та інші. Успішне використання економічного потенціалу дозволяє підприємству досягати високих показників результативності, що свідчить про ефективність його стратегічної орієнтації та здатність створювати довгострокову цінність.

Крім того, важливою умовою для підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства є визначення оптимальної

структури його ресурсного забезпечення. Особливо актуально для забезпечення стійкої діяльності та досягнення стратегічних цілей підприємства в умовах постійних змін зовнішнього середовища. Правильний підхід до формування і управління ресурсами дозволить адаптуватися до ринкових коливань і сприятиме зростанню продуктивності та конкурентоспроможності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН».

3.2. Шляхи оптимізації рівня ресурсного потенціалу у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Україна володіє значним потенціалом для розвитку агробізнесу завдяки унікальним природним та географічним умовам. Найкраща у світі якість чорноземів забезпечує високу врожайність та родючість сільськогосподарських земель, що створює конкурентні переваги для українських аграріїв. Крім того, стратегічне розташування України поблизу ключових ринків Європи, Азії та Близького Сходу відкриває можливості для активного експорту аграрної продукції. Важливу роль також відіграє наявність широкого спектра кліматичних зон, що дозволяє вирощувати різні культури та розвивати аграрне виробництво [24].

Зокрема, при аналізі діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» важливими є оптимізація запасів сировини, своєчасне виконання замовлень, а також ефективне управління дебіторською заборгованістю, що сприяє підтримці фінансової стійкості підприємства. У цілому, раціональне використання ресурсного потенціалу забезпечує можливість збільшення обсягів виробництва та покращення фінансових показників, що є запорукою подальшого розвитку та конкурентоспроможності підприємства на ринку [37].

Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства може бути забезпечене шляхом впровадження низки заходів, зокрема:

1. Необхідністю оптимізувати процес управління ресурсами, що включає раціональне планування, зниження витрат і мінімізацію втрат.

2. Інвестиції у поступове оновлення або модернізації обладнання, які дозволять підвищити рівень продуктивності праці та ефективність використання ресурсів.

3. Підвищення рівня кваліфікації персоналу, що сприятиме покращенню рівня кваліфікації в організації управлінських процесів.

4. Впровадженням систем моніторингу та контролю за використанням ресурсів допоможе вчасно виявляти проблемні ділянки та приймати коригувальні рішення.

На сьогодні для ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» першочерговим завданням є визначення оптимальної структури ресурсів, яка сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства, що полегшить пошук ключових напрямків для вдосконалення використання ресурсного потенціалу в умовах посиленої конкуренції як на внутрішньому ринку, так і на глобальному рівні.

Оптимізація виробництва сільськогосподарської продукції на рівні окремого підприємства може бути досягнута через застосування методів економіко-математичного моделювання, що дозволяє врахувати різноманітні фактори впливу, оптимально розподілити ресурси та визначити найефективніші шляхи досягнення поставлених цілей. Економіко-математичні моделі дають можливість точніше прогнозувати результати діяльності, коригувати виробничі плани та знижувати витрати, підвищуючи загальну рентабельність підприємства.

Пропонуємо використати як критерій обмеження беззбитковий рівень виробництва борошна відповідно різного фасування та сорту, $n=6$, при цьому використаємо дев'ять основних видів ресурсів ($m=9$). Тому визначимо як $x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6$ – обсяг валового виробництва борошна трьох видів (борошно вищого сорту, борошно першого сорту, борошно житнє) та наступного фасування: 1 кг, 1,8 кг, 2 кг та 2,5 кг. Відповідно $v_1, v_2, v_3, v_4, v_5, v_6, v_7, v_8, v_9$.

Для узагальнення використання запропонованої математичної моделі використаємо дані ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН».

Задача оптимізації ресурсів для ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» виконана за допомогою «Пошуку рішень» засобу MS Excel, що представлено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Оптимізаційні обсяги ресурсів на виробництво продукції (борошна)

ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Ресурси	Борошно вищого гаунку 1 кг	Борошно вищого гаунку 1,8 кг	Борошно вищого гаунку 2,5 кг	Борошно першого гаунку 2 кг	Борошно житнє 1 кг	Борошно житнє 2 кг	Обсяг виробничих ресурсів, грн	Максимальний обсяг ресурсів на виробництво, грн
	x1	x2	x3	x4	x5	x6		
Обсяг випуску продукції т/рік	14879	11567	9670	7590	8437	7750		
Оптимізаційна кількість обсягу випуску продукції	17316	13196	10283	9057	9125	8535		
Норми витрат на виробництво, а _{ij} (грн/т)								
Витрати на оплату праці	1,35	1,67	1,92	2,15	2,34	1,85	121775,32	144650,00
Витрати на соціальні відрахування	0,13	0,18	0,16	0,11	0,09	0,08	8772,20	17410,00
Витрати на сировину і матеріали	8,25	8,34	8,12	8,56	8,75	9,05	571037,69	967100,00
Додаткові виробничі витрати	3,41	3,56	2,98	4,67	3,87	2,89	238951,09	256890,00
ПММ	8,90	7,30	6,05	4,15	3,12	2,76	402278,59	456790,00
Витрати на електроенергію	4,12	4,18	3,98	4,05	4,26	4,50	281395,64	329800,00
Амортизаційні відрахування	0,89	0,87	0,91	0,98	0,91	0,97	61709,40	109780,00
Поточний ремонт основних засобів	4,79	4,05	3,09	2,76	1,78	1,89	225538,55	267890,00
Інші витрати	0,89	0,72	0,45	0,63	0,21	0,87	44588,34	75800,00
Ціна реалізації одиниці продукції, грн/ц	32,00	41,00	59,00	42,00	29,00	56,00	2518358,0	
Ціна реалізації одиниці продукції, грн/т (після оптимізації)	32,00	41,00	59,00	42,00	29,00	56,00	2824890,4	

Загальний змінний діапазон – це обсяг випуску продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН». Визначимо систему обмежень щодо математичної моделі:

1. Витрати на оплату праці

$$1,35x_1 + 1,67x_2 + 1,92x_3 + 2,15x_4 + 2,34x_5 + 1,85x_6 \leq 144650,00$$

2. Витрати на соціальні відрахування

$$0,13x_1 + 0,18x_2 + 0,16x_3 + 0,11x_4 + 0,09x_5 + 0,08x_6 \leq 17410,00$$

3. Витрати на сировину і матеріали

$$8,25x_1 + 8,34x_2 + 8,12x_3 + 8,56x_4 + 8,75x_5 + 9,05x_6 \leq 967100,00$$

4. Додаткові виробничі витрати

$$3,41x_1 + 3,56x_2 + 2,98x_3 + 4,67x_4 + 3,87x_5 + 2,89x_6 \leq 256890,00$$

5. ПММ

$$8,90x_1 + 7,30x_2 + 6,05x_3 + 4,15x_4 + 3,12x_5 + 2,76x_6 \leq 456790,00$$

6. Витрати на електроенергію

$$4,12x_1 + 4,18x_2 + 3,98x_3 + 4,05x_4 + 4,26x_5 + 4,50x_6 \leq 329800,00$$

7. Амортизаційні відрахування

$$0,89x_1 + 0,87x_2 + 0,91x_3 + 0,98x_4 + 0,91x_5 + 0,97x_6 \leq 109780,00$$

8. Поточний ремонт основних засобів

$$4,79x_1 + 4,05x_2 + 3,09x_3 + 2,76x_4 + 1,78x_5 + 1,89x_6 \leq 267890,00$$

9. Інші витрати

$$0,89x_1 + 0,72x_2 + 0,45x_3 + 0,63x_4 + 0,21x_5 + 0,87x_6 \leq 75800,00$$

Так, обмеження на змінні будуть становити:

$$x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6 \geq 0$$

Відповідно цільову функцію необхідно записати у наступному вигляді:

$$F_{\max} = 32x_1 + 41x_2 + 59x_3 + 42x_4 + 29x_5 + 56x_6$$

Результат оптимізаційного моделювання (табл. 3.1) свідчить, що за представлених умов максимальний чистий дохід від реалізації продукції може становити 2824890,4 грн. Крім того, у виробництві задіяно більше 98% наявних ресурсів (рис. 3.2).

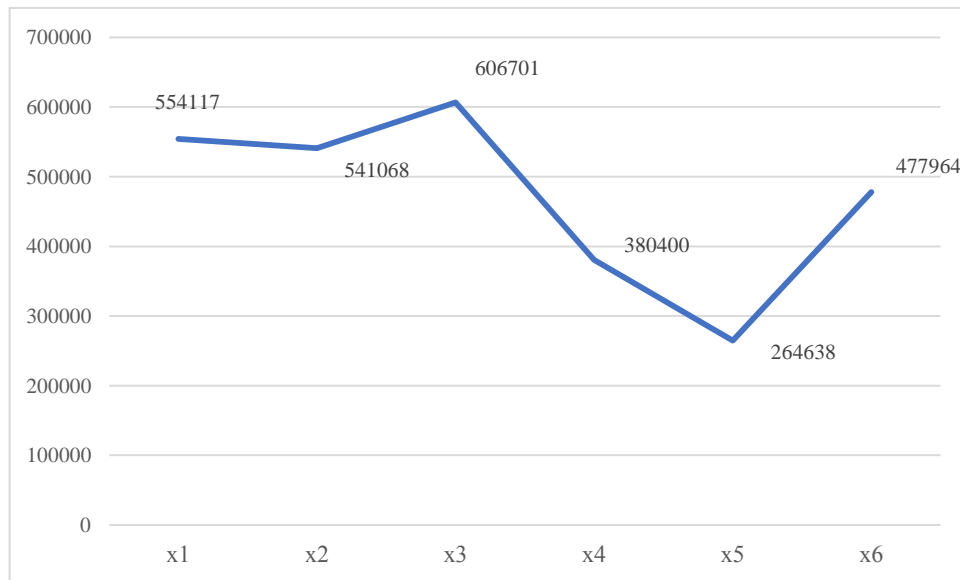

Рис. 3.2. Оптимізаційний розподіл складу ресурсів на виробництво продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Максимальний чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» досягається у разі виробництва (x_3) – борошно першого гатунку (2кг) – 606701 грн; (x_1) – борошно вищого гатунку (1 кг) – 554117 грн.; (x_2) – борошно вищого гатунку (1,8 кг) – 541068 грн.

Проведений розрахунок щодо удосконалення оптимізаційної структури обсягів виробництва борошна дозволяють розрахувати загальний ефект, розмір зростання чистого прибутку та рентабельність діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Економічний ефект від впровадження оптимізації ресурсів на виробництво борошна ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Показник	2023 рік (до оптимізації)	2024 (після оптимізації)	Абсол. відхилення (+; -)	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	751335,00	957835,00	206501,00	127,47
Собівартість реалізації продукції, тис. грн.	596702,00	721864,00	125161,00	120,96
Чистий прибуток, тис. грн.	154632,00	235971,00	81338,00	152,60
Рентабельність, грн.	0,26	0,33	0,07	126,14

Внесені корективи до обсягу виробництва та структури виробничих витрат надає можливість встановити розмір доходу від реалізації продукції на рівні 957834 грн., що на 20,97% більше ніж до оптимізаційного моделювання. Результат проведеного моделювання дозволив зробити певний перерозподіл ресурсів на виробництво та збільшення обсягів витрат на оплату праці на 12%, витрат на сировину і матеріали на 13%, поточний ремонт основних засобів на 14%. І при цьому дохід від реалізації загалом зростає на 21% і чистий прибуток на 52%. Відповідно рентабельність діяльності теж зростає на 26%.

Показники ефективності діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» є не досить високими, але проведений аналіз оптимізаційних шляхів ресурсів на виробництво дозволяє підтвердити, що підвищення показників дохідності та рентабельності можливе за рахунок оптимального розподілу ресурсного потенціалу (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Прогнозований розмір прибутку за результати оптимізації ресурсів на виробництво борошна ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Отже, завдяки оптимальному розподілу ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» та вдосконаленню його виробничої стратегії стає можливим не лише збільшити обсяги виробництва борошна, але й створення додаткових робочих місць, що сприятиме зростанню зайнятості в регіоні.

Урахування прогнозів про підвищення цін на борошно дозволяє підприємству своєчасно скоригувати виробничі плани та підвищити ефективність використання ресурсів, що сприятиме зміцненню його позицій на ринку та збільшенню рентабельності.

3.3. Обґрунтування пропозицій щодо удосконалення управління ресурсним потенціалом агропромислового виробництва

Управління розвитком ресурсного потенціалу належить до складних управлінських завдань, оскільки воно передбачає інтеграцію різних елементів підприємства в єдину ефективну систему. Для ефективного розвитку ресурсного потенціалу необхідно гнучко поєднувати як матеріальні, так і нематеріальні ресурси, враховуючи динамічні зміни на ринку, що охоплює стратегічне планування і оптимізацію використання ресурсів.

Одним із основних завдань у діяльності агропромислового підприємства є зниження ресурсоемності, що передбачатиме зменшення матеріальних, енергетичних та людських ресурсів, необхідних для виготовлення одиниці продукції, без втрати її якості.

Програма заходів щодо зниження ресурсоемності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» представлено на рис. 3.3.

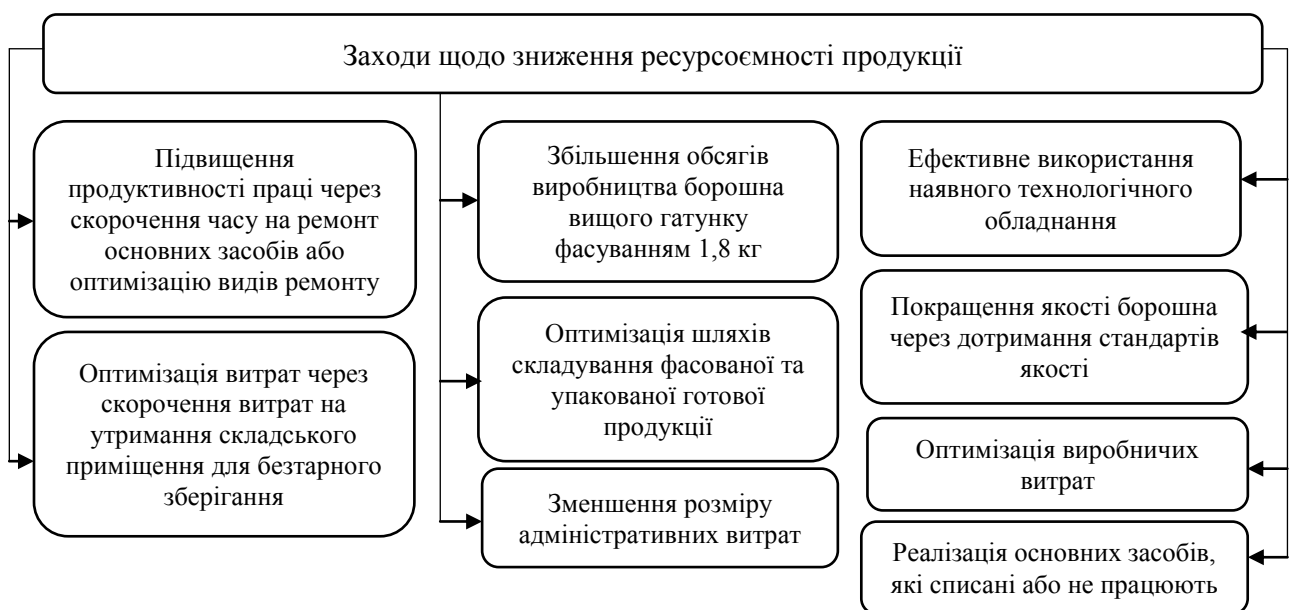

Рис. 3.3. Програма заходів щодо зниження ресурсоемності продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Організаційна та економічна взаємодія складових технологічного процесу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» є основою ефективного функціонування всіх виробничих ланок підприємства. Злагоджена координація між етапами постачання сировини, її переробки, зберігання та збуту продукції забезпечує мінімізацію втрат, оптимальне використання ресурсів та максимізацію кінцевих результатів. Організаційні аспекти взаємодії зосереджуються на чіткій структурі управління, розподілі обов'язків та відповідальності між підрозділами, що сприяє узгодженості дій. Економічна складова передбачає раціональне планування витрат, контроль за собівартістю продукції та постійний моніторинг фінансових показників, що дозволяє вчасно приймати рішення для досягнення високої рентабельності. Організаційна та економічна взаємодія складових технологічного процесу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» представлено у додатку А.

Система управління розвитком ресурсного потенціалу агропромислового підприємства є комплексом взаємопов'язаних елементів, які спрямовані на забезпечення ефективного використання ресурсів, підвищення продуктивності та конкурентоспроможності. Система управління має обов'язково включати процеси стратегічного планування, ресурсного забезпечення, моніторингу та контролю за використанням матеріальних, фінансових, трудових та інформаційних ресурсів. Ефективна система управління дозволяє підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, зокрема до коливань попиту на ринку, цін на сировину та рівня технологічного розвитку, що сприяє стабільному функціонуванню та зростанню підприємства.

Комплексна система управління розвитком ресурсного потенціалу агропромислового підприємства представлено на рис. 3.4.

Рис. 3.4. Комплексна система управління розвитком ресурсного потенціалу агропромислового підприємства

На етапі формування ресурсного потенціалу здійснюється накопичення, структурування та комбінування ресурсів, що дозволяє створити цілісну систему з новими емерджентними властивостями, здатну задовольнити стратегічні потреби підприємства. У процесі використання цього потенціалу відбувається активне застосування всіх ресурсів, що відповідає заздалегідь визначеним стратегічним цілям, що забезпечує найефективніше досягнення поставлених завдань.

Комплексна система управління розвитком ресурсним потенціалом підприємства являє собою сукупність методів, інструментів і принципів, що забезпечують ефективне використання наявних ресурсів. Основними елементами цього механізму є планування, облік і контроль за

використанням матеріальних, фінансових та трудових ресурсів. Раціональний розподіл ресурсів забезпечується через оптимізацію виробничих процесів, підвищення ефективності праці та використання сучасних методів управління. Крім того, механізм передбачає розробку стратегічних напрямів розвитку, адаптацію до змін зовнішнього середовища та інтеграцію інноваційних рішень, що дозволяє підвищувати продуктивність і конкурентоспроможність підприємства.

Висновки до третього розділу

Ефективне використання ресурсного потенціалу включає оптимізацію фінансових, матеріальних, трудових і інформаційних ресурсів. Ступінь стратегічної орієнтації підприємства проявляється в його здатності адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, ефективно реагувати на виклики та можливості, що виникають у діяльності агропромислового підприємства. Запропонована модель стратегічного забезпечення ресурсним потенціалом дозволить ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» у своїй діяльності виявляти резерви ресурсного потенціалу через оцінку наявних ресурсів та оцінку впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

У діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» можна запропонувати наступні заходи направлені на підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства, зокрема через оптимізацію процесу управління ресурсами, що включає раціональне планування, зниження витрат і мінімізацію втрат; інвестиції у поступове оновлення або модернізації обладнання та впровадження нових технологій, які дозволяють підвищити продуктивність праці та ефективність використання ресурсів; підвищення рівня кваліфікації персоналу, що сприяє зростанню професійного рівня та покращенню управлінських процесів; впровадженням систем моніторингу та контролю за використанням ресурсів допоможе вчасно виявляти проблемні ділянки та приймати коригувальні рішення.

Із використанням функції «Пошуку рішень» засобу MS Excel виконана задача оптимізації ресурсів для ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», де визначено критерій обмеження беззбитковий рівень виробництва борошна відповідно різного фасування та сорту борошна, $n=6$, при цьому використаємо дев'ять основних видів ресурсів ($m=9$). Результат оптимізаційного моделювання свідчить, що за представлених умов максимальний чистий дохід від реалізації продукції може становити 2824890,4 грн. Крім того, у виробництві задіяно більше 98% наявних ресурсів. При цьому максимальний чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» досягається у разі виробництва (x_3) – борошно першого гатунку фасуванням 2кг – 606701 грн; (x_1) – борошно вищого гатунку фасуванням 1 кг – 554117 грн.; (x_2) – борошно вищого гатунку фасуванням 1,8 кг – 541068 грн. Показники ефективності діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» є не досить високими, але проведений аналіз оптимізаційних шляхів ресурсів на виробництво дозволяє підтвердити, що підвищення показників дохідності та рентабельності можливе за рахунок оптимального розподілу ресурсного потенціалу.

Проведені розрахунки щодо оптимізації виробничих ресурсів дозволили розробити програму заходів щодо зниження ресурсоемності у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», зокрема через підвищення продуктивності праці через скорочення часу на ремонт основних засобів або оптимізацію видів ремонту, оптимізацію витрат шляхом скорочення витрат на утримання складського приміщення для безтарного зберігання, оптимізацію шляхів складування фасованої та упакованої готової продукції, збільшення обсягів виробництва борошна вищого гатунку фасуванням 1,8 кг, реалізацію основних засобів, які списані або не працюють, зменшення розміру адміністративних витрат.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведені дослідження у кваліфікаційній роботі дозволяють узагальнити та зробити наступні висновки:

1. Аналіз літературних джерел дозволив узагальнити різні визначення поняття «ресурсний потенціал» та запропоновано власне тлумачення даного поняття, зміст якого включає не лише кількість доступних ресурсів, але й якість їх використання, адаптацію до змін ринку, а також здатність до оптимального їх розподілу та управління в залежності від умов зовнішнього і внутрішнього середовища.

2. Узагальнено, що потенціал агропромислового підприємства включає наступні складові потенціалу: трудовий, виробничий, фінансовий, інноваційний, організаційний, маркетинговий. Тоді, як ресурсний потенціал аграрних підприємств по суті є складною системою, яка поєднує в собі різні групи ресурсів, що при їх ефективному використанні в органічній єдності сприяють досягненню бажаних результатів діяльності.

3. Результати досліджень у роботі виконано за матеріалами ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», яке залишається одним із найстаріших і найпотужніших підприємством із переробки зерна в Україні.

4. Аналіз даних фінансової звітності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» демонструє позитивну динаміку за ключовими показниками. Зростання різних видів доходів та прибутку свідчить про ефективність управлінських рішень і правильність обраної фінансової стратегії. Позитивна динаміка у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» пов'язана із такими факторами як: розширення ринку збуту, покращення технологій виробництва, розширення виробничих потужностей.

5. Визначено, що виробничі запаси займають ключову роль у структурі оборотних фондів ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН». Забезпечуючи безперервний виробничий процес і стабільність постачання сировини для переробки. Основні управлінські проблеми, що стосуються виробничих запасів у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», зосереджені навколо необхідності пришвидшення їх оборотності та для ефективного використання ресурсів підприємства та зменшення тривалості операційного циклу.

6. Основним критерієм ефективності використання ресурсів є їх продуктивність, що визначається через показники рентабельності, ресурсоемності та ресурсовіддачі. Проведений кореляційно-регресійний аналіз показав, що економетрична залежність і наслідки кореляційних зв'язків між чистим прибутком (основним джерелом утворення ресурсів підприємства) та факторними змінними (вартість основних засобів, вартість виробничих запасів, фонд оплати праці) мають слабкий або середній, як позитивний так і негативний вплив на результативність діяльності підприємства.

7. У діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» можна запропонувати наступні заходи направлені на підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства, зокрема через оптимізацію процесу управління ресурсами, що включає раціональне планування, зниження витрат і мінімізацію втрат; інвестиції у поступове оновлення або модернізації обладнання та впровадження нових технологій, які дозволяють підвищити продуктивність праці та ефективність використання ресурсів; підвищення рівня кваліфікації персоналу, що сприяє зростанню професійного рівня та покращенню управлінських процесів; впровадженням систем моніторингу та контролю за використанням ресурсів допоможе вчасно виявляти проблемні ділянки та приймати коригувальні рішення.

8. Результат оптимізаційного моделювання свідчить, що за представлених умов максимальний чистий дохід від реалізації продукції може становити 2824890,4 грн. Крім того, у виробництві задіяно більше 98% наявних

ресурсів. При цьому максимальний чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» досягається у разі виробництва (x_3) – борошно першого гатунку фасування масою 2кг – 606701 грн; (x_1) – борошно вищого гатунку фасування масою 1 кг – 554117 грн.; (x_2) – борошно вищого гатунку фасування масою 1,8 кг – 541068 грн. Показники ефективності діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» є не досить високими, але проведений аналіз оптимізаційних шляхів ресурсів на виробництво дозволяє підтвердити, що підвищення показників дохідності та рентабельності можливе за рахунок оптимального розподілу ресурсного потенціалу.

9. Проведені розрахунки щодо оптимізації виробничих ресурсів дозволили розробити програму заходів щодо зниження ресурсоємності у діяльності ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН», зокрема через підвищення продуктивності праці через скорочення часу на ремонт основних засобів або оптимізацію видів ремонту, оптимізацію витрат шляхом скорочення витрат на утримання складського приміщення для безтарного зберігання, оптимізацію шляхів складування фасованої та упакованої готової продукції, збільшення обсягів виробництва борошна вищого гатунку фасуванням 1,8 кг, реалізацію основних засобів, які списані або не працюють, зменшення розміру адміністративних витрат.

Отже, завдяки оптимальному розподілу ресурсного потенціалу ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» та вдосконаленню його виробничої стратегії стає можливим не лише збільшити обсяги виробництва борошна, але й створення додаткових робочих місць, що сприятиме зростанню зайнятості в регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О.В. Економіка підприємства: навч. посібник / О.В. Ареф'єва, В.Г. Сахаєв, О.В. Ареф'єв, М.Б. Махсма, О.І. Попрозман. Київ: Видавництво Європейського ун-ту, 2005. 238с.
2. Ареф'єва О.В., Коренков О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств. Київ: Грот, 2004. 200с.
3. Алієв Р.А. Сутність поняття «потенціал підприємства» та його складові. *Підприємництво та інновації*. 2019. Вип. 9. С. 54-58
4. Андрушків Б., Мельник Л. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства (дослідницькі аспекти). *Формування ринкової економіки в Україні*. 2012. Вип. 27. С. 3-7
5. Блонська В.І., Глуха Т.М. Основні засоби підприємства та проблеми ефективності їх використання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. №16 (1). С. 221-225.
6. Богацька Н.М., Хачятрян В.В. Сучасний підхід до оцінки сутності ресурсного потенціалу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/24.pdf
7. Борисенко В.О., Борисенко Д.В. Оптимізація використання ресурсів та виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2023. Вип. 10 (43). URL: [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/10\(43\)/12.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/10(43)/12.pdf)
8. Вишнеvsька О. Ресурсний потенціал підприємництва. *Економіка АПК*. 2008. № 12. С. 32–37.

9. Гладій М.В. Використання виробничо-ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки України: монографія. Львів: ІРД НАН України, 1998. 294 с.
10. Гончар О. І., Галкіна Ю.Г. Еволюція категорії «потенціал підприємства» та її роль в економічних дослідженнях. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. №5. Т.3. С. 245-247
11. Денисюк О.Г. Використання ресурсного потенціалу підприємства та його фінансових складових. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/38.pdf
12. Дибайло А. Методичні засади оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу: тези. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/55-3.pdf>
13. Добрик Л.О. Генеза поняття «потенціал» як базової економічної категорії соціально-економічного потенціалу регіону. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 746-755
14. Довгальок Н.В. Методологія визначення та методика аналізу економічної ефективності використання та відтворення основних засобів аграрного сектору економіки. *Економіка. Управління. Інновації*. 2010. №2 (4). С.11-15
15. Жмуденко В. О., Ліщук Р.І. Оптимізація ресурсного потенціалу як стратегічний напрям розвитку підприємства. *Економічний простір*. 2021. № 165. С. 70-75.
16. Іваннікова Н. Дослідження ресурсного потенціалу підприємства житлово-комунального господарства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 3. С. 154–158. URL: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/3_2015ua/37.pdf.
17. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.

18. Кузьмін О.Є., Тимощук М.Р., Фещур Р.В. Методи оцінювання потенціалу розвитку підприємств. Економіка: проблеми теорії і практики. Харків: ХЕУ, 2005. С. 374–383.

19. Латишева О.В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та особливості управління елементами забезпечення сталого розвитку. Економічний вісник Донбасу. 2018. № 3 (53). URL: http://jnas.nbuiv.gov.ua/j-pdf/ecvd_2018_3_23.pdf

20. Масляєва О.О., Хацевська І.В., Федоров Я.К. Організаційно-економічні тенденції розвитку зернопереробних підприємств в сучасних умовах. *Агросвіт*. 2024. № 13. С. 91-97

21. Міценко Н.Г., Кумечко О.І. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, структура, стратегія використання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.9. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2010/20_9/193_Micenko_NV_20_9.pdf

22. Мягких І.М. Аналіз та оцінка використання ресурсного потенціалу в системі споживчої кооперації. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №1(91). С. 136-142.

23. Олійник Л.В. Стратегічні напрями управління ресурсним потенціалом підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/743/1/Oliinyk_2.pdf

24. Офіційний сайт ТОВ «ДМК «Дніпромлин». URL: <http://www.dnipromlyn.com/>

25. Писаревський І.М. Підвищення ефективності використання ресурсів у плануванні виробничих процесів. *Фінанси України*. 2005. № 10. С. 91-100.

26. Руденко М.В. Математична статистика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.

27. Серединська В.М. Теорія економічного аналізу: підручник. / В.М. Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович. Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. 320 с.

28. Сердак С. Принципи ефективного управління ресурсами суб'єктів господарювання. *Академічний огляд*. 2008. № 2. С. 83–88.

29. Славов В.П. Ресурсозбереження як важливий чинник розвитку виробничих систем. *Агроінком*. 2007. № 7–8. С. 52–57.

30. Стратегічне управління ресурсним потенціалом підприємства. URL: <https://en.ppt-online.org/119884>

31. Степаненко С.В. Методичні аспекти оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу. Науковий погляд економіка та управління. 2022. № 3 (79). С. 83-89

32. Тарасова В.В. Ресурсоємність і ресурсовіддача в агровиробництві. Ретроспекція і перспективи: монографія. Житомир: ДАУ, 2010. 332 с.

33. Харченко С.В. Управлінські аспекти забезпечення результативності використання потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 8. С. 141 – 149

34. Чупир О. М. , Бурлака Є. О., Бутенко О. П. Управління розвитком ресурсного потенціалу підприємств (на прикладі підприємств залізничного транспорту): монографія. Харків: ХНУБА, 2022. 178 с.

35. Шаманська О. І. Система оцінки ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств АПК. *Ефективна економіка*. 2016. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4776>

36. Шаманська О.І. Оптимізація ресурсного потенціалу підприємств лікєро-горілочаної промисловості за критерієм максимізації прибутку. *Ефективна економіка*. 2011. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=696>

37. Шєбанін В.С. Зміцнення та ефективне використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств: монографія / В.С. Шєбанін, І.І. Червен, О.В. Шєбаніна, М.І. Карєба; За ред. чл.-кор. НААН України, проф. В.С. Шєбаніна та д.є.н., проф. І.І. Червена. Миколаїв, МДАУ, 2010. 205 с.

38. Хацевська І., Масляєва О. Особливості діяльності зернопереробної галузі України „Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції науковців та здобувачів вищої освіти 29-30 квітня 2024 р.: Дніпро : ДДАЕУ, 2024- С.160-163

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. 2. Організаційна та економічна складова розвитку ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН»

Джерело [19]